



**UNIWERSYTET  
ŁÓDZKI**

Załącznik nr 1  
do Uchwały Nr 66/2019  
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej  
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.



**Ocena programowa**  
**Profil ogólnoakademicki**  
**Raport Samooceny**

---

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

**Uniwersytet Łódzki**

ul. Narutowicza 68

90-136 Łódź

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **Geografia**

1. Poziom/y studiów: **studia I i II stopnia**
2. Forma/y studiów: **studia stacjonarne** (ze względu na brak kandydatów studia niestacjonarne nie funkcjonują już od ponad 10 lat)
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek<sup>1,2</sup>  
**Nauki o Ziemi i środowisku (51%) oraz Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (49%)**

W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny:

- a. Nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
Nauki o Ziemi i środowisku	<b>92 (studia I st.) 61 (studia II st.)</b>	<b>51%</b>

- b. Nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku.

L.p.	Nazwa dyscypliny	Punkty ECTS	
		liczba	%
	<b>Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna</b>	<b>88 (studia I st.) 59 (studia II st.)</b>	<b>49%</b>

---

<sup>1</sup>Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz. U. 2018 poz. 1818).

<sup>2</sup> W okresie przejściowym do dnia 30 września 2019 uczelnie, które nie dokonały przyporządkowania kierunku do dyscyplin naukowych lub artystycznych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668, z późn. zm.) podają dane dotyczące dotychczasowego przyporządkowania kierunku do obszaru kształcenia oraz wskazania dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia.

## Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

### Geografia, studia I stopnia, profil ogólnoakademicki

Symbol efektu uczenia się opisującego program studiów	Efekt uczenia się opisujący program studiów <b>Absolwent:</b>	Odniesienie do składnika opisu charakterystyk pierwszego i drugiego stopnia PRK
<b>W zakresie WIEDZY</b>		
14G-1A_W01	w zaawansowanym stopniu zna terminologię używaną w zakresie geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej oraz nauk pokrewnych, także w języku angielskim, rozumie przedmiotowe i metodologiczne powiązania geografii z innymi naukami oraz zna miejsce geografii w systemie nauk;	P6S_WG P6U_W
14G-1A_W02	zna uwarunkowania wynikające ze specyfiki poszczególnych dziedzin geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej dla różnych rodzajów działalności zawodowej oraz podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości;	P6S_WK
14G-1A_W03	rozumie złożone zjawiska i procesy przyrodnicze zachodzące w środowisku, także w oparciu o znajomość podstawowych praw fizyki i chemii Ziemi, rozumie aparat pojęciowy astronomii w zakresie pozwalającym na rozpoznanie wpływu zjawisk astronomicznych na funkcjonowanie środowiska przyrodniczego;	P6S_WG P6U_W
14G-1A_W04	zna podstawy procesów społeczno-ekonomicznych i politycznych oraz rozumie wpływ tych procesów i prawidłowości na zróżnicowanie poziomu rozwoju i warunków życia ludności;	P6S_WG P6U_W
14G-1A_W05	zna zasady obsługi sprzętu i urządzeń służących do pozyskiwania, przetwarzania informacji geograficznych zgodnie z wymogami BHP oraz rozumie podstawowe pojęcia i zasady związane z prawem autorskim i własnością intelektualną;	P6S_WK
14G-1A_W06	zna podstawy statystyki opisowej i matematycznej w zakresie pozwalającym na opis i analizę zjawisk geograficznych;	P6S_WG
14G-1A_W07	zna historię geologiczną Ziemi oraz jej zróżnicowanie pod względem struktury geologicznej i morfologicznej, potrafi scharakteryzować procesy geologiczne i morfogenetyczne, rozumie aparat pojęciowy geologii w zakresie pozwalającym na rozpoznanie wpływu zjawisk geologicznych na funkcjonowanie środowiska przyrodniczego i działalność gospodarczą;	P6S_WG P6U_W
14G-1A_W08	ma zaawansowaną wiedzę na temat zróżnicowania klimatycznego Ziemi i procesów atmosferycznych, potrafi je wytłumaczyć w oparciu o wiedzę astronomiczną i meteorologiczną	P6S_WG P6U_W
14G-1A_W09	charakteryzuje obieg wody w środowisku przyrodniczym oraz potrafi wyjaśnić elementy bilansu wodnego w powiązaniu z uwarunkowaniami naturalnymi (np. geologia, rzeźba, klimat), a także w kontekście działalności człowieka (np. deficyt wody, zagrożenia powodziowe);	P6S_WG P6U_W
14G-1A_W10	ma zaawansowaną wiedzę na temat czynników warunkujących zróżnicowanie pedosfery Ziemi oraz potrafi wyjaśnić wpływ właściwości gleby na kształtowanie różnorodnych siedlisk;	P6S_WG P6U_W
14G-1A_W11	zna i rozumie w stopniu zaawansowanym podstawy teoretyczne technik pozyskiwania danych geograficznych, w tym teledetekcji,	P6S_WG

	<p>pomiarów geodezyjnych i nawigacji satelitarnej, ma zaawansowaną wiedzę w zakresie systemów informacji geograficznej oraz rozumie i klasyfikuje metody prezentacji kartograficznej;</p>	P6U_W
14G-1A_W12	<p>zna zróżnicowanie powierzchni Ziemi pod względem rozmieszczenia, struktur i dynamiki ludności (w tym migracje), ich zróżnicowania etnicznego i kulturowego oraz potrafi powiązać cechy demograficzne państw i regionów z ich sytuacją gospodarczą, uwarunkowaniami kulturowymi, politycznymi i ekologicznymi;</p>	P6S_WG P6U_W
14G-1A_W13	<p>zna różne struktury sieci osadniczej świata i ich uwarunkowania naturalne oraz społeczno-kulturowe;</p>	P6S_WG P6U_W
14G-1A_W14	<p>zna rozmieszczenie i strukturę przemysłu na świecie, rozumie rolę przemysłu zaawansowanej technologii oraz usług, szczególnie edukacyjnych, badawczo-rozwojowych i informatycznych w rozwoju społeczeństwa informacyjnego;</p>	P6S_WG P6U_W
14G-1A_W15	<p>opisuje zróżnicowanie świata pod względem politycznym oraz pod względem poziomu rozwoju gospodarczego i potrafi je wytłumaczyć w oparciu o znajomość warunków przyrodniczych, a także wiedzę ekonomiczną, historyczną i demograficzną;</p>	P6S_WG
14G-1A_W16	<p>zna globalne problemy środowiskowe, ich konsekwencje społeczno-ekonomiczne i polityczne, rozumie i klasyfikuje przejawy degradacji przyrody, wskazuje instrumenty jej ochrony (np. prawne, ekonomiczne, techniczne) i rozumie skuteczność ich działania;</p>	P6S_WK P6U_W
14G-1A_W17	<p>zna w stopniu zaawansowanym uwarunkowania ekonomiczno-techniczne i podstawy prawne gospodarki przestrzennej, rozumie ich znaczenie dla planowania i z punktu widzenia problemów zagospodarowania przestrzennego;</p>	P6S_WG P6U_W
14G-1A_W18	<p>rozumie przyrodnicze, demograficzne, społeczno-kulturowe, polityczne i technologiczne przyczyny zróżnicowania tempa rozwoju gospodarczego regionów świata i Polski oraz wpływ procesów globalizacji i integracji gospodarczej na rozwój lokalny i regionalny;</p>	P6S_WK
<b>W zakresie UMIEJĘTNOŚCI</b>		
14G-1A_U01	<p>potrafi stosować zaawansowane metody i narzędzia badawcze w zakresie geografii fizycznej, w szczególności w zakresie pomiarów meteorologicznych, hydrometrycznych, gleboznawczych i in. z zachowaniem zasad bezpieczeństwa oraz interpretuje ich wyniki;</p>	P6S_UW P6U_U
14G-1A_U02	<p>potrafi stosować zaawansowane metody i narzędzia badawcze w zakresie geografii społeczno-ekonomicznej, w szczególności umie zaplanować i przeprowadzić proste badania społeczne w oparciu o kwestionariusz;</p>	P6S_UW P6U_U
14G-1A_U03	<p>poprawnie posługuje się terminologią geograficzną w języku polskim i angielskim;</p>	P6S_UK
14G-1A_U04	<p>stosuje techniki geoinformatyczne oraz narzędzia statystyczne i metody analizy przestrzennej do określania relacji między różnorodnymi zmiennymi, wykorzystuje materiały kartograficzne (cyfrowe i analogowe) do interpretacji, analizy i syntezy, prognozowania różnorodnych zjawisk i procesów przyrodniczych i społeczno-gospodarczych;</p>	P6S_UW P6U_U
14G-1A_U05	<p>poprawnie wybiera i wykorzystuje różnorodne źródła informacji geograficznej, odpowiednie do konkretnych zadań i projektów</p>	P6S_UW

	badawczych; umie wyszukiwać i selekcjonuje informacje z literatury geograficznej, także w języku angielskim;	
14G-1A_U06	potrafi formułować, analizować i rozwiązywać złożone i nietypowe problemy dotyczące zmian w warunkach przyrodniczych i sytuacji społeczno-gospodarczej w skali lokalnej, regionalnej i globalnej;	P6S_UW
14G-1A_U07	przeprowadza obserwacje i pomiary terenowe, przy wykorzystaniu różnych technik i urządzeń (np. GPS, busola, pomiary fizyczne, chemiczne, biologiczne itd.), potrafi posługiwać się mapami (topograficzną i tematycznymi) w pracach kameralnych i w terenie;	P6S_UW P6S_UO
14G-1A_U08	wybiera i stosuje optymalne metody pozyskiwania, analizy i prezentacji danych geograficznych;	P6S_UW
14G-1A_U09	potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę oraz rozwijać swoje umiejętności, korzystając z literatury oraz nowoczesnych technologii; rozumie potrzebę samodoskonalenia się;	P6S_UU P6U_U
14G-1A_U10	potrafi pracować w zespole, odgrywając różne role oraz zorganizować pracę zespołu jako jego lider; dzięki kompetencjom w zakresie komunikacji społecznej, organizacji pracy, negocjacji i podejmowania decyzji umie twórczo radzić sobie w sytuacjach trudnych;	P6S_UO P6U_U
14G-1A_U11	posiada umiejętność wystąpień ustnych w języku polskim i angielskim (na poziomie B2), dotyczących zagadnień z zakresu wiedzy geograficznej, a w szczególności realizowanego tematu badawczego; potrafi przedstawiać i oceniać różne opinie i stanowiska podczas debaty;	P6S_UK
14G-1A_U12	potrafi organizować i planować pracę indywidualną i zespołu w ramach badań terenowych i ćwiczeń laboratoryjnych oraz przedstawić wyniki badań w postaci prawidłowo opracowanej dokumentacji;	P6S_UO
14G-1A_U13	potrafi myśleć w abstrakcyjny sposób o problemie badawczym oraz zaprojektować badanie struktury lub procesu w regionie oraz sformułować podstawowe wnioski;	P6S_UO
<b>W zakresie KOMPETENCJI SPOŁECZNYCH</b>		
14G-1A_K01	wyказuje krytycyzm i ostrożność w przyjmowaniu informacji pochodzących z masowych mediów i innych źródeł; docenia wartość badań naukowych z punktu widzenia rozwoju cywilizacji, precyzję języka nauki oraz skuteczność jej metod i narzędzi;	P6S_KK P6U_K
14G-1A_K02	jest świadomy istnienia etycznego wymiaru w badaniach naukowych;	P6S_KR P6U_K
14G-1A_K03	odpowiedzialnie przygotowuje się do swojej przyszłej pracy zawodowej w społeczeństwie;	P6S_KO P6U_K
14G-1A_K04	widzi możliwość zastosowania zdobytych kwalifikacji w praktyce gospodarczej, w tym we własnej firmie;	P6S_KO
14G-1A_K05	jest gotów do inicjowania działań indywidualnych i społecznych na rzecz zachowania równowagi ekologicznej i ochrony zasobów Ziemi oraz dziedzictwa kulturowego;	P6S_KO
14G-1A_K06	ma świadomość wkładu geografii w ogólny rozwój wiedzy i jest gotów do dbałości o jej dorobek i tradycje a także do upowszechniania naukowych dokonań geografów;	P6S_KR

Uwaga, na obecnym III roku studiów licencjackich obowiązuje wygaszany już program i objęte nim efekty kształcenia (załącznik Z2P1b\_Uchw119Z.pdf)

## Geografia, studia II stopnia, profil ogólnoakademicki

Symbol efektu kierunkowego	Efekt uczenia się Absolwent:	Odniesienie do składowika opisu charakterystyk pierwszego i drugiego stopnia PRK
<b>WIEDZA</b>		
14G-2A_W01	zna w sposób pogłębiony terminologię używaną w zakresie dyscyplin objętych programem studiów, zajmujących się środowiskiem geograficznym	P7S_WG P7U_W
14G2A_W02	rozumie złożone zjawiska i procesy zachodzące w środowisku geograficznym, w tym niezbędne dla diagnozy i oceny funkcjonowania środowiska oraz różnych grup społecznych	P7S_WG
14G2A_W03	wykazuje znajomość aktualnie dyskutowanych w literaturze naukowej problemów środowiska geograficznego	P7S_WG
14G2A_W04	ma pogłębioną wiedzę w zakresie systemowego ujmowania problemów środowiska przyrodniczego i antropogenicznego, zna aktualne problemy i koncepcje badawcze stosowane w analizach struktury i funkcjonowania środowiska człowieka	P7S_WG P7U_W
14G2A_W05	wykazuje znajomość przedmiotowych dziedzin badań geograficznych w powiązaniu z innymi naukami	P7S_WG P7U_W
14G2A_W06	ma pogłębioną wiedzę w zakresie typowych dla specjalności geograficznej zjawisk i procesów naturalnych oraz społeczno-kulturowych zachodzących we współczesnym świecie	P7S_WK P7U_W
14G2A_W07	rozumie globalne, regionalne i lokalne problemy i procesy środowiskowe, procesy globalizacji i regionalizacji: społecznej, kulturowej, politycznej i ekonomicznej	P7S_WK
14G2A_W08	zna i rozumie w pogłębiony sposób podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego oraz podstawowe zasady tworzenia i rozwoju różnych form przedsiębiorczości związanej ze specjalnością geografa	P7S_WK P7U_W
<b>UMIEJĘTNOŚCI</b>		
14G2A_U01	potrafi prawidłowo interpretować i wyjaśniać zjawiska zachodzące w środowisku geograficznym oraz wzajemne relacje między jego komponentami	P7S_UW P7U_U
14G2A_U02	potrafi wyjaśnić rolę człowieka w zmianach środowiska przyrodniczego	P7S_UW
14G2A-U03	potrafi wyjaśnić przestrzenne zróżnicowanie warunków fizycznogeograficznych, działalności społecznej i ekonomicznej (w zakresie realizowanej specjalności)	P7S_UW
14G2A-U04	potrafi dobrać źródła i informacje z nich pochodzące, dokonać oceny, krytycznej analizy, syntezy, twórczej prezentacji i interpretacji tych informacji	P7S_UW P7U_U
14G2A-U05	potrafi dobrać i stosować właściwe metody i narzędzia pracy geografa w tym zaawansowane techniki informacyjno-komunikacyjne	P7S_UW P7U_U
14G2A-U06	potrafi formułować i testować hipotezy związane z typowymi dla realizowanej specjalności geograficznej problemami badawczymi	P7S_UW P7U_U
14G2A-U07	potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców i prowadzić debatę, również w języku obcym	P7S-UK P7U_U
14G2A-U08	potrafi w dyskusji przedstawić w pogłębiony sposób logiczne argumenty potwierdzające stawiane tezy	P7S-UK
14G2A-U09	potrafi współdziałać i współpracować w grupie, odgrywając różne role, w tym jako lider oraz współdziałać w rozwiązywaniu zadań wymagających wspólnych uzgodnień z innymi zespołami	P7S-UO P7U_U

	badawczymi	
14G2A-U10	potrafi dobrze organizować własny czas pracy	P7S-UO
14G2A-U11	potrafi samodzielnie planować i kształtować własną ścieżkę rozwoju zawodowego, ma świadomość potrzeby uczenia się przez całe życie oraz potrafili inspirować innych do uczenia się	P7S-UU P7U_U
<b>KOMPETENCJE SPOŁECZNE</b>		
14G2A_K01	dokonyje krytycznej oceny posiadanej wiedzy oraz treści pochodzących z innych źródeł; docenia wartość badań naukowych w rozwiązywaniu problemów praktycznych i poznawczych	P8S_KK P7U_K
14G2A_K02	cechuje się odpowiedzialnością i postawą prospołeczną, potrafi inicjować działania na rzecz interesu społecznego oraz jest gotów do przewodzenia grupie i ponoszenia odpowiedzialności za nią	P8S_KO P7U_K
14G2A_K03	potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy	P7S_KR
14G2A_K04	widzi możliwość zastosowania zdobytych kwalifikacji w praktyce	P7S_KR

.....

### Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
<b>Piotr Czubla</b>	<b>dr hab. / prof. UŁ</b>
<b>Elżbieta Kobjek</b>	<b>dr hab. / prof. UŁ / prodziekan ds. studenckich i jakości kształcenia</b>
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

## Spis treści

<b>Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów</b>	<b>3</b>
<b>Skład zespołu przygotowującego raport samooceny</b>	<b>7</b>
<b>Wskazówki ogólne do raportu samooceny</b>	<b>9</b>
<b>Prezentacja uczelni</b>	<b>10</b>
<b>Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim</b>	<b>11</b>
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	11
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	13
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	18
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	21
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	23
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	26
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	27
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	28
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	30
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	30
<b>Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów</b>	<b>33</b>
<b>Część III. Załączniki</b>	<b>34</b>
Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów	34
Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających	46



## Wskazówki ogólne do raportu samooceny

Raport samooceny przygotowywany przez uczelnię jest jednym z podstawowych źródeł informacji wykorzystywanych przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w procesie oceny programowej. Jego głównym celem jest prezentacja koncepcji i programu studiów, uwarunkowań jego realizacji oraz miejsca i roli kształcenia w otoczeniu społecznym i gospodarczym, w odniesieniu **do szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia** określonych w załączniku do Statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a także refleksja nad stopniem spełnienia tych kryteriów.

Istotnymi cechami raportu samooceny jest analityczne i autorefleksyjne podejście do prezentowanych w nim treści oraz poparcie przedstawianych w raporcie aspektów programu studiów i jego realizacji specyficznymi przykładami stosowanych rozwiązań, ze szczególnym uwzględnieniem wyróżniających je cech oraz dobrych praktyk. Raport powinien być zwięzły. W części I jego objętość nie powinna przekraczać 40 000 znaków.

We wzorze raportu samooceny zawarte zostały wskazówki mówiące o tym, co warto rozważyć i do czego odnieść się w raporcie. Zwrócono w nich uwagę na te elementy, odpowiadające szczegółowym kryteriom oceny programowej i przyjętym standardom jakości, do których odniesienie się umożliwi dokonanie pełnej samooceny, a następnie przeprowadzenie rzetelnej oceny przez zespół oceniający PKA.

Wskazówek tych nie należy traktować jako obligatoryjnych dla uczelni przygotowującej raport samooceny. Uczelnia w samoocenie każdego kryterium ma prawo w pełni autonomicznie przedstawiać kluczowe czynniki uwiarygadniające jego spełnienie. Wyłącznym celem wskazówek jest pomoc w zrozumieniu istoty każdego z kryteriów, wskazanie informacji najważniejszych dla procesu oceny oraz zainspirowanie do formułowania pytań, na które warto poszukiwać odpowiedzi w procesie samooceny i opracowywania raportu, a także w celu doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku.

Należy pamiętać, że zgodnie z § 17 ust. 3 statutu PKA z dnia 13 grudnia 2018 r., Uczelnia powinna opublikować raport samooceny na swej stronie internetowej przed wizytacją zespołu oceniającego.

## Prezentacja uczelni

Uniwersytet Łódzki to jedna z największych polskich uczelni i największa w regionie łódzkim. Misją UŁ jest kształcenie wysokiej klasy naukowców i specjalistów w wielu dziedzinach humanistyki, nauk społecznych, przyrodniczych, ścisłych, a nawet medycznych. UŁ współpracuje z biznesem, zarówno na poziomie kadrowym, zapewniając wykwalifikowanych pracowników, jak i naukowym, oferując swoje know-how przedsiębiorstwom z różnych gałęzi gospodarki. Uniwersytet Łódzki jest uczelnią otwartą na świat – wciąż rośnie liczba uczących się tutaj studentów z zagranicy, a polscy studenci, dzięki programom wymiany, poznają Europę, Azję, wyjeżdżają za Ocean. Uniwersytet jest częścią Łodzi, działa wspólnie z łodzianami i dla łodzian, angażując się w wiele projektów społeczno-kulturalnych.

Siłą UŁ jest „jedność w różnorodności”, o czym świadczy 25 000 studentów, w tym prawie 2000 studentów zagranicznych, ponad 7 000 absolwentów rocznie, ponad 2 000 nauczycieli akademickich, 900 doktorantów, 35 zagranicznych profesorów wizytujących, 170 specjalności na ponad 100 kierunkach studiów, 30 dyscyplin naukowych w ramach trzech dziedzin nauki, 15 centrów naukowo-badawczych, 13 wydziałów, cztery szkoły doktorskie. Silna pozycja UŁ łączy się jednocześnie z dużym potencjałem rozwojowym i wyzwaniem współczesnej nauki oraz potrzebami środowiska społecznego, kulturalnego, gospodarczego. Dlatego kluczowy kierunek rozwoju Uniwersytetu Łódzkiego polega na wspieraniu i promowaniu rozwoju badań naukowych oraz związanego z tymi badaniami procesu kształcenia studentów i doktorantów; podejmowaniu działań zmierzających do wzrostu międzynarodowej rozpoznawalności UŁ; komercjalizacji wyników badań pracowników, doktorantów i studentów; współpracy UŁ z otoczeniem społecznym, gospodarczym i z instytucjami kultury oraz współpracy międzynarodowej. Struktura dyscyplin mieszcząca się w unikalnej mieszance dziedzin (nauk humanistycznych, społecznych i eksperymentalnych) tworzy silny fundament i atut w rozwoju UŁ.

Powyższa „jedność w różnorodności” doskonale odzwierciedla się w profilu badawczym i dydaktycznym Wydziału Nauk Geograficznych oraz w dwudziedzinowym charakterze kierunku Geografia. Kierunek ten łączy szereg zagadnień z dziedziny nauk społecznych z problemami i metodyką badawczą, typowymi dla nauk ścisłych i przyrodniczych oraz umożliwia holistyczne spojrzenie na problemy szybko zmieniającego się świata. Początki geografii w Łodzi sięgają maja 1945 roku, kiedy na łódzkiej uczelni utworzony został Zakład Geografii, kierowany przez znakomitego uczonego – geografa o światowej sławie – prof. Jana Dylika. Przez pół wieku (od 1951 do 2001 r.) geografia funkcjonowała w ramach Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UŁ, by w 2001 roku, na mocy decyzji Senatu UŁ, wyodrębnić się jako niezależny Wydział Nauk Geograficznych. Obecnie na WNG zatrudnionych jest 94 nauczycieli akademickich oraz ponad 30 pracowników administracyjnych i technicznych. Wydział prowadzi pięć kierunków studiów I stopnia (geografia, geomonitoring, geoinformacja, gospodarka przestrzenna, turystyka i rekreacja) i tyleż samo kierunków II stopnia: geografia, geografia – studia nauczycielskie, geoinformacja, gospodarka przestrzenna, turystyka i rekreacja. Najstarszym z tych kierunków jest geografia, a pozostałe powstały w wyniku rozwoju poszczególnych specjalności i stanowią odpowiedź na zapotrzebowanie środowiska społecznego i gospodarczego.

## **Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim**

### **Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się**

Geografia jest międzydziedzinowym kierunkiem studiów, co wynika przede wszystkim z przedmiotu jej badań, obejmującego szeroko rozumiane środowisko przyrodnicze i różnorodne aspekty funkcjonowania człowieka w tym środowisku. Badanie relacji pomiędzy tymi sferami wymaga posiadania się kompetencjami należącymi zarówno do dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych, jak też do nauk społecznych. Absolwent studiów geograficznych nabywa umiejętności rozpoznawania i interpretacji powyższych relacji, wspomaga się w tym celu wiedzą podstawową z obydwu dziedzin, umiejętnością wykorzystywania różnych źródeł informacji, prowadzenia pomiarów i obserwacji różnymi metodami. Gwarantuje mu to doświadczona i wysoko wyspecjalizowana kadra Wydziału (reprezentująca obydwie dyscypliny naukowe, do których został przyporządkowany kierunek), legitymująca się aktywnością naukową, znacznym dorobkiem publikacyjnym i wysoką cytawalnością publikowanych prac. Tylko w 2019 roku na WNG realizowane były 22 granty badawcze i wdrożeniowe, a w kolejnych 9 pracownicy WNG byli wykonawcami; opublikowanych zostało 25 artykułów o punktacji wg listy MNiSW 100 punktów lub wyższej. Wydział uczestniczył również w pięciu projektach finansowanych z programów międzynarodowych i funduszy strukturalnych.

Międzydziedzinowy charakter studiów geograficznych jest zgodny z głównymi filarami strategii UŁ (zał.: Z3A1\_StratUŁ) – okres obowiązywania strategii przedłużyła Uchwała nr 47 Senatu UŁ z dnia 14 grudnia 2020 r. (zał.: Z3A2\_UchwStrat). Poprzez łączenie różnorodnych zainteresowań, zarówno społeczno-humanistycznych jak i przyrodniczych studia geograficzne realizują postulat „jedności w różnorodności”. Charakter ten implikuje również wyjątkową otwartość na wieloaspektowe analizy stawianych problemów oraz na poszukiwania nowatorskich, interdyscyplinarnych rozwiązań zagadnień naukowych. Liczne ćwiczenia i praktyki terenowe sprzyjają natomiast kształtowaniu się wspólnoty akademickiej, łączącej kadrę i studentów różnych poziomów studiów. Koncepcja kształcenia na kierunku Geografia jest zatem zgodna z misją UŁ (<https://www.uni.lodz.pl/strona/szczegoly/misja>) oraz ze strategią Wydziału Nauk Geograficznych na lata 2014-2020 (zał.: Z3A3\_StratWNG) – Uchwała RWNG nr 36 w sprawie przyjęcia Strategii WNG UŁ na lata 2014-2020.

Wydział Nauk Geograficznych kształci wysokiej klasy naukowców i specjalistów, reprezentujących nauki ścisłe i przyrodnicze oraz nauki społeczne, czym wpisuje się w podstawową misję Uniwersytetu Łódzkiego. Miarą efektywności i celowości nauczania jest aktywność naukowa absolwentów Geografii WNG, realizowana także poza macierzystą uczelnią (np. PAN, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Szczeciński, UAM w Poznaniu, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie).

Przedmioty realizowane na studiach pierwszego stopnia kierunku Geografia są powiązane z dziedzinami i dyscyplinami nauki, reprezentowanymi przez wykładowców. Wśród badaczy prowadzących zajęcia są nie tylko osoby wyspecjalizowane w poszczególnych specjalnościach geograficznych, ale również specjaliści, którzy swoje wykształcenie i doświadczenia zdobywali także w innych dyscyplinach wiedzy, np. fizyce, matematyce, historii, geologii, paleontologii, architekturze, urbanistyce. To zróżnicowanie pozytywnie wpływa na jakość kształcenia, a jednocześnie odpowiada interdyscyplinarnemu charakterowi studiów geograficznych. Wyniki własnych badań, znacznie wykraczające poza wiedzę podstawową, prezentowane są przede wszystkim w ramach przedmiotów specjalnościowych na studiach stopnia II oraz w trakcie wykładów fakultatywnych, stanowiących istotną część zajęć zarówno na studiach I, jak i II stopnia.

Koncepcja studiów II stopnia opiera się na zróżnicowaniu problematyki badawczej reprezentowanej na Wydziale Nauk Geograficznych i pozwala na zaproponowanie aż sześciu specjalności magisterskich, tj.:

geoekologia z ekofizjografią

klimatologia i ochrona atmosfery  
monitoring i kształtowanie środowiska  
geografia społeczna i rozwoju regionalnego  
geografia polityczna, historyczna i studiów regionalnych  
geografia urbanistyczna.

Tak duże spektrum wyboru specjalności jest możliwe dzięki różnorodności zagadnień szczegółowych, będących przedmiotem zainteresowań kadry badawczo-dydaktycznej Wydziału.

Absolwenci studiów geograficznych są przygotowani do pracy w instytucjach zajmujących się środowiskiem przyrodniczym, jego kształtowaniem oraz ochroną, turystyką, a także instytucjach zajmujących się gospodarką przestrzenną, samorządem terytorialnym, warunkami życia ludzi oraz organizacją działalności społeczno-gospodarczej. Student może kontynuować naukę na studiach magisterskich (drugi poziom) na kierunku geografia oraz na kierunkach pokrewnych funkcjonujących na UŁ.

Zgodnie z klasyfikacją zawodów i specjalności na rynku pracy, zawartą w Obwieszczeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 28 grudnia 2017 r., absolwenci studiów geograficznych mogą zostać zatrudnieni jako specjaliści w zakresie geografii, meteorologii, klimatologii, hydrometeorologii, hydrologii, oceanologii, gleboznawstwa, a także demografii, urbanistyki, spraw rozwoju regionalnego, polityki społecznej czy badań społeczno-ekonomicznych. Natomiast po uzupełnieniu kwalifikacji nauczycielskich jako nauczyciele geografii. (Obecnie na WNG UŁ prowadzony jest odrębny kierunek studiów II stopnia Geografia – studia nauczycielskie. Organizacja studiów została pomyślana w ten sposób, by zapewnić możliwość pogodzenia kształcenia na obydwu kierunkach magisterskich jednocześnie. Wiąże się to jednak z bardzo dużym obciążeniem zajęciami i pisanem dwóch prac dyplomowych. Początkowo te „podwójne” studia magisterskie podjęło 20 osób, ale obecnie na drugim roku pozostało ich już tylko osiem.)

Koncepcja kształcenia wynika z analizy otoczenia społeczno-gospodarczego i jego przemian. Systematycznie dokonywane są przez Radę Programową oraz WKdsJK analizy stopnia dostosowania kierunku do zmieniającej się sytuacji zewnętrznej, prowadzone są wywiady z interesariuszami wewnętrznymi (studenci, pracownicy) oraz zewnętrznymi i na tej podstawie proponowane są korekty.

Opracowując kierunkowe efekty uczenia w zgodzie z koncepcją i celami kierunku studiów, uwzględniano specyfikę obu dyscyplin, do których przypisany jest kierunek. Mimo iż dyscypliny te reprezentują odmienne, stosunkowo odległe, dziedziny nauki starano się zdefiniować efekty w sposób precyzyjny, tak aby umożliwiły one stworzenie jasnego systemu weryfikacji osiągniętej przez studenta wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Definiując efekty uwzględniano też wymogi profilu ogólnoakademickiego dla właściwego poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz potrzeby rynku pracy.

Geografia jest jednym z klasycznych kierunków studiów na Uniwersytecie Łódzkim. Zdefiniowane dla tego kierunku efekty uczenia się dotyczą niemalże w równym stopniu zagadnień geografii fizycznej, jak i społeczno-ekonomicznej. Na Uniwersytecie Łódzkim nie ma drugiego kierunku o podobnie zdefiniowanych efektach uczenia się. Najbardziej zbliżone są inne kierunki uruchamiane na Wydziale Nauk Geograficznych. Kierunki te są jednak zdecydowanie bardziej wyspecjalizowane i ukierunkowane na poszczególne subdyscypliny nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej, podczas gdy kierunek Geografia umożliwia uzyskanie zaawansowanej wiedzy, umiejętności i kompetencji w obydwu dyscyplinach.

## Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 1:

.....

## Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Studia licencjackie obejmują VI semestrów rozłożonych na 3 lata. Łączna liczba zajęć dydaktycznych w ciągu całego toku studiów obejmuje 2079 godzin, za które student może otrzymać 180 punktów ECTS, z czego aż 160 punktów ECTS przypada na zajęcia związane z działalnością naukową WNG UŁ, przygotowujące do badań naukowych.

Rok st./semestr	Liczba godzin	Liczba egzaminów	Liczba punktów ECTS
Pierwszy / sem. I	300	4	30
Pierwszy / sem. II	330	3	30
Drugi / sem. III	375	3	30
Drugi / sem. IV	348	2	30
Trzeci / sem. V	330	3	30
Trzeci / sem. VI	396	1	30
Razem:	2079	16	180

Program kształcenia przewiduje zajęcia obowiązkowe, których realizacja umożliwi osiągnięcie podstawowych celów i efektów uczenia się. Przyjęta sekwencja przedmiotów pozwala na konsekwentne wykorzystywanie zdobytej już wiedzy dla lepszej percepcji nowych zagadnień.

W I semestrze zgrupowane są przedmioty wprowadzające studenta w podstawowe zagadnienia nauk o Ziemi i środowisku (podstawy geografii fizycznej, środowisko geograficzne Polski, badania przyrodnicze w naukach geograficznych) oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej (podstawy geografii społeczno-ekonomicznej, podstawy geografii regionalnej, badania społeczne w naukach geograficznych). Istotną rolę w programie pełnią także podstawy statystyki oraz kartografii i topografii. Geologia jest pierwszym przedmiotem szczegółowym uwzględnionym w programie (60 godzin). Kolejne przedmioty szczegółowe realizowane są już w drugim semestrze (np. geomorfologia, meteorologia i klimatologia, geografia społeczna). Dopełnieniem przedmiotów szczegółowych są ćwiczenia terenowe z geografii fizycznej, topografii oraz regionalne „Sudety i Nizina Śląska”. Treści kształcenia na drugim roku studiów koncentrują się na szeroko rozumianej geografii społeczno-ekonomicznej (np. geografia osadnictwa, ekonomiczna, polityczna, podstawy gospodarki przestrzennej), ale dużą uwagę przykładają się nadal do problematyki nauk o Ziemi i środowisku (np. gleboznawstwo i geografia gleb, hydrologia i oceanografia, kształtowanie i ochrona środowiska). Bardzo ważnym elementem programu są zajęcia wykorzystujące nowoczesne technologie (GIS, technologia informacyjna, fotointerpretacja i teledetekcja). Logicznym następstwem zrealizowanych wcześniej przedmiotów szczegółowych jest geografia regionalna Polski, prowadzona w czwartym semestrze. Semestr ten kończą ćwiczenia terenowe w wymiarze 18 dni, w tym regionalne „Wyżyny Polskie i Karpaty”. Problematyka geografii regionalnej (zarówno w aspekcie globalnym, jak i lokalnym) kontynuowana jest w piątym semestrze. Ostatni rok studiów pozwala studentom rozwijać indywidualne zainteresowania dzięki różnorodnym zajęciom fakultatywnym. Wybierają oni 12 przedmiotów (12x30=360 godzin) spośród ponad 30 oferowanych przez wykładowców i zaakceptowanych przez Radę Programową kierunku (lista co roku jest uaktualniana). Studenci wybierają również seminarium licencjackie zgodnie ze swoimi zainteresowaniami i planowaną tematyką pracy dyplomowej.

Szczególnie ważną rolę w programie studiów pełnią ćwiczenia terenowe (246 godzin – w sumie 24 punkty ECTS). Zajęcia terenowe mogą też być realizowane jako przedmioty fakultatywne. Mimo znacznej kosztochłonności ćwiczeń terenowych ich wymiar został zwiększony w 2017 roku o 18 godzin (Uchwała RWNG UŁ nr 37 z 30.V.2017 r.). Korekta programu zmierzała do bardziej racjonalnego pod względem zarówno merytorycznym, jak i organizacyjnym wykorzystania czo- i kosztochłonnych wyjazdów i umożliwiła podwyższenie efektywności kształcenia. Na powyższą korektę miały również wpływ opinie absolwentów geografii, którzy bardzo wysoko oceniali te zajęcia i wskazywali na potrzebę zwiększenia ich wymiaru.

Spośród 2079 godzin zajęć dydaktycznych, realizowanych w trakcie studiów I stopnia aż 1179 (56,7%) przypada na różne formy ćwiczeń, konwersatoria, a więc zajęcia prowadzone w oparciu o dwustronne relacje nauczyciel – uczeń – nauczyciel. Tylko 900 godzin przypada na wykłady, gdzie te relacje są bardziej jednostronne nauczyciel – uczeń, ale w rzeczywistości ta liczba i tak jest zawyżona, ponieważ część przedmiotów fakultatywnych (ogólnie zakwalifikowanych w planie jako wykłady) ma w rzeczywistości charakter konwersatoriów lub ćwiczeń.

Wydział Nauk Geograficznych prowadzi studia na kierunku Geografia wyłącznie w formie stacjonarnej, co wynika z braku kandydatów na studia niestacjonarne. Na studiach pierwszego stopnia ponad połowa (55%) wymaganych do ukończenia studiów punktów ECTS (99 ECTS na 180) jest uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego. Na studiach drugiego stopnia proporcje układają się podobnie i na zajęcia z bezpośrednim udziałem prowadzącego przypadają 64 punkty ECTS (53%) spośród wymaganych 120. Zajęcia tego typu rozłożone są równomiernie w całym planie studiów i przypada na nie od 15 do 18 punktów ECTS na semestr. Wyjątek stanowi II semestr, studiów II stopnia, gdzie tylko 12 ECTS realizowanych jest z udziałem nauczyciela.

Zajęcia związane z działalnością naukową prowadzoną na WNG UŁ odpowiadają aż 160 spośród ogółem 180 punktów ECTS na studiach pierwszego stopnia (89%) i 111 na 120 punktów ECTS na studiach magisterskich (92,5%). Pozwala to uzyskać znaczną wiedzę i wysokie kompetencje w działalności naukowej, potwierdzone udziałem studentów w realizacji projektów badawczych, konferencjach i publikacjach (zał.: Z3B\_PublStud, Z3C\_PublDokt, Z3D\_KonfStud, Z3E\_GrantStud). Pierwsze doświadczenia badawcze studenci zdobywają już na studiach pierwszego stopnia, ale rozwijają je znacznie na studiach magisterskich, a niektórzy decydują się na kontynuację swojego rozwoju naukowego w szkole doktorskiej.

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają aktualny stan wiedzy i metodyki badań w obydwu dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek. Odpowiadają one zróżnicowanym kierunkom badawczym realizowanym na Wydziale Nauk Geograficznych i są aktualizowane zgodnie z najnowszymi wynikami badań. Czynnikiem gwarantującym tę zgodność jest zróżnicowany i wszechstronny zakres badań prowadzonych przez około 60 (58 w roku 2020/21) nauczycieli akademickich, zaangażowanych w proces dydaktyczny na ocenianym kierunku. Powyższa liczba zmienia się co roku w niewielkim zakresie, związanym z fluktuacjami liczby studentów oraz dokonywanymi przez nich wyborami seminariów i przedmiotów fakultatywnych. Treści programowe przedmiotów obligatoryjnych umożliwiają realizację podstawowych celów i efektów uczenia. Zainteresowania i osiągnięcia badawcze kadry naukowej w największym stopniu są uwzględniane w programach kształcenia specjalności magisterskich oraz w nieco mniejszym zakresie w oferowanych studentom przedmiotach fakultatywnych. Jako przykłady ścisłego związku między aktualnym stanem badań naukowych a treściami programowymi można przytoczyć chociażby intensywnie rozwijane badania klimatu miast oraz turbulencyjnej wymiany masy i energii między powierzchnią Ziemi i atmosferą, które następnie są prezentowane i dyskutowane na zajęciach specjalnościowych na studiach drugiego stopnia (Klimatologia i ochrona atmosfery). W badaniach paleogeografii schyłku plejstocenu są zaangażowani studenci, a uzyskane przez nich wyniki stanowią podstawę przygotowywanych prac dyplomowych na specjalności Monitoring i kształtowanie środowiska. W treściach kształcenia licznych przedmiotów prowadzonych na kierunku Geografia i w



przygotowywanych pracach dyplomowych wykorzystywane są wybitne osiągnięcia ośrodka łódzkiego w dziedzinie geografii miast. Treści programowe i przedmiotowe efekty uczenia stanowią spójną całość, skorelowaną z przewidzianą dla każdego przedmiotu liczbą godzin i odpowiadającą przypisanym kierunkowym efektom kształcenia. Zróżnicowane i dostosowane do specyfiki obydwu dyscyplin naukowych i szczegółowych zagadnień formy zajęć służą zapewnieniu realizacji wszystkich przedmiotowych, a w konsekwencji i kierunkowych efektów uczenia.

Studenci mogą zdobyć wykształcenie zawodowe nauczyciela geografii, wybierając drugi kierunek Geografia – studia nauczycielskie. Treści programowe w tym przypadku obejmują pełny zakres wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2019 r. poz. 1450). Plan zajęć został dopracowany w taki sposób, żeby umożliwić studentom pragnącym zdobyć kwalifikacje nauczycielskie, uczestnictwo w zajęciach na obydwu kierunkach równoległe.

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności. W zależności od przedmiotu nauczyciele akademicy stosują zróżnicowane i innowacyjne metody dydaktyczne, w tym: wykłady problemowe i konwersatoryjne, projekty, warsztaty, ćwiczenia laboratoryjne, specjalistyczne i informatyczne. Istotną rolę pełni tutaj zaangażowanie studentów w badania naukowe, prowadzone przez wykładowców. Służą temu celowi seminaria i pracownie magisterskie, a w przypadku ambitniejszych studentów udział w projektach naukowych, prowadzonych przez nauczycieli akademickich. Zdobyte w ten sposób umiejętności i doświadczenia wykorzystywane są w przygotowywanych pracach dyplomowych, co jest oczywiste, ale także w wystąpieniach konferencyjnych, a nawet w publikacjach wspólnych z nauczycielami bądź samodzielnych (zał.: Z3B\_PublStud, Z3C\_PublDokt, Z3D\_KonfStud). Cennym uzupełnieniem standardowych zajęć uniwersyteckich jest aktywność studencka w Kole Naukowym „Geoholicy”, przejawiająca się zarówno na polu popularyzatorskim, jak i badawczym (zał. Z3G\_Geoholicy). Temu ostatniemu celowi służą studenckie granty badawcze (Regulamin wewnętrznego trybu konkursowego został wprowadzony Zarządzeniem nr 69 Rektora UŁ z 1.03.2017 r. – zał. Z3F\_GrantRegul), dzięki którym studenci pozyskują dodatkowe środki na swoje badania i zyskują umiejętności przydatne w przyszłym aplikowaniu o środki na badania w konkursach zewnętrznych (<https://www.uni.lodz.pl/strona/szczegoly/studenckie-granty>).

Na kierunku Geografia w systemie e-learningowym prowadzone były w przeszłości (do korekty programu w 2017 roku) tylko ogólnouniwersyteckie zajęcia z „Ochrony własności intelektualnej z elementami BHP”, a w kolejnych latach chętnie wybierane przez studentów przedmioty fakultatywne „Wstęp do cybergeografii” i „Aplikacje mobilne w geografii”. Zajęcia odbywały się z wykorzystaniem platformy e-learningowej Moodle UŁ. W związku z pojawieniem się zagrożenia epidemicznego od 11 marca 2020 r. wszystkie zajęcia odbywają się w systemie zdalnym z nielicznymi wyjątkami, dopuszczonymi Komunikatem Rektora UŁ z dnia 21.08.2020 r. (zał. Z3H1\_KomRekt) i Zarządzeniem nr 174 Rektora UŁ z dnia 18.09.2020 r. (zał. Z3H2\_ZarzRekt) za zgodą Dziekana Wydziału Nauk Geograficznych – Zarządzenie nr 5 z 28.09.2020 r. (zał. Z3H3\_ZarzDziek) oraz Zarządzeniem nr 8 Rektora UŁ z dnia 6.10.2020. (wykonanie zawieszono ze względu na decyzje władz w związku z gwałtownym pogorszeniem sytuacji epidemicznej). Uniwersytet Łódzki zapewnił bezpłatnie wszystkim pracownikom i studentom (na czas studiów) dostęp do usługi Office 365, w ramach której mają oni założoną pocztę elektroniczną, możliwość instalacji pakietu Office 365 (Word, Excel, PowerPoint, OneNote, Outlook, Access), dostęp do dysku OneDrive, wersji Office Online oraz Microsoft Teams.

Zajęcia zdalne na wiosnę 2020 roku odbywały się w bardzo zróżnicowany sposób, zależny od umiejętności i możliwości technicznych pracowników i studentów. Obydwie grupy otrzymały wsparcie ze strony uczelni w postaci szkoleń on-line, instrukcji obsługi oprogramowania oraz możliwości wypożyczenia sprzętu. Odbyły się hospitacje i rozmowy z prowadzącymi zajęcia po

otrzymaniu informacji od studentów o potencjalnych nieprawidłowościach w prowadzeniu zajęć. W ramach rozliczenia semestru pracownicy składali szczegółowe oświadczenia o liczbie godzin i sposobie prowadzenia zajęć z każdego przedmiotu.

Doświadczenia zdobyte w letnim semestrze poprzedniego roku akademickiego zostały wykorzystane w planowaniu i prowadzeniu procesu dydaktycznego w semestrze zimowym bieżącego roku. Wszystkie zajęcia zdalne odbywają się w czasie rzeczywistym, zgodnym z harmonogramem zajęć umieszczonym na stronie WWW, w sylabusach zapisana jest forma zajęć i zaliczeń dostosowana do nauczania zdalnego. Osoby niemające warunków lub niechcące prowadzić zajęć z prywatnego mieszkania mają do dyspozycji sprzęt do nauczania na odległość, zainstalowany w sali WNG przypisanej danym zajęciom. Zajęcia zdalne prowadzone są zgodnie z zaleceniami MNiSW (<https://www.gov.pl/web/nauka/ksztalcenie-zdalne-na-uczelniach>) i opracowanymi na ich podstawie rekomendacjami Prorektora ds. studentów i jakości kształcenia UŁ z 16.10.2020 r. (zał. Z3I\_RekZdaln) Materiały dydaktyczne do zajęć są udostępniane studentom w wersji elektronicznej. Kontakt z nauczycielami akademickimi jest możliwy drogą elektroniczną, a po umówieniu się także w postaci osobistych konsultacji w MS Teams.

Szerokie możliwości dostosowania tematyki zajęć do indywidualnych zainteresowań otwierają się w trakcie wyboru przedmiotów fakultatywnych (12 x 30 godzin na studiach I stopnia i 10 x 30 godzin na studiach stopnia II). Na bieżący rok akademicki studenci wybierali w maju 2020 r. z puli aż 35 przedmiotów na studiach licencjackich i 28 na studiach magisterskich. Zaproponowane przez wykładowców przedmioty (przygotowane sylabusy) musiały wcześniej (w III 2020) uzyskać akceptację Rady Programowej kierunku. Studenci mają możliwość rozwijania swoich umiejętności językowych na wybranym lektoracie.

Studenci o zróżnicowanych zainteresowaniach i potrzebach edukacyjnych mogą wybierać seminaria licencjackie w jednostkach o profilu odpowiadającym ich preferencjom. Mają również możliwość proponowania własnych tematów prac dyplomowych, z czego ci ambitniejsi chętnie korzystają. Wybór seminarium i tematu pracy determinuje sposób i miejsce prowadzenia potencjalnych badań terenowych i zakres wykorzystywanego materiału źródłowego, co sprawia, że trzeci rok studiów I stopnia jest w ponad 80% realizowany w oparciu o oczekiwania studentów (tylko 126 godzin zajęć obligatoryjnych – 8 punktów ECTS, zaś pozostałe 600 stanowią zajęcia do wyboru – seminaria, lektoraty, przedmioty fakultatywne, praktyki zawodowe; w sumie 52 punkty ECTS). Zróżnicowane oczekiwania edukacyjne studentów uwzględnione są również w bardzo szerokim wyborze, bo aż sześciu specjalności na studiach II stopnia.

Indywidualizacja procesu kształcenia na WNG obejmuje zarówno studentów wyjątkowo uzdolnionych, którzy wcześniej przystępują do zaliczeń i egzaminów, prowadzą własne projekty badawcze, jak i studentów, którzy znaleźli się w wyjątkowo trudnej sytuacji rodzinnej, np. nagła śmierć rodziców, ciężka choroba czy niepełnosprawność. Tego typu sytuacji/zdarzenia przewidziane są także w Regulaminie Studiów UŁ (uchwała nr 639 Senatu UŁ z dnia 9 grudnia 2019 r.), który pozwala na przyznanie Indywidualnego Programu Studiów (IPS) – §32 Regulaminu w pierwszym przypadku, lub Indywidualnej Organizacji Studiów (IOS) – §34 Regulaminu w drugim (zał. Z3J\_RegulSt).

Studenci z niepełnosprawnościami/cierpiący na różne schorzenia, w tym o podłożu psychicznym, otrzymują pomoc ze strony pracowników WNG, jak i komórek ogólnouniwersyteckich. Pierwszą instancją, do której się zwracają są zazwyczaj opiekunowie roku lub inni pracownicy darzeni przez studentów dużym zaufaniem oraz pracownicy Dziekanatu. Prodziekan ds. studenckich może im przyznać IOS, pomóc w organizacji sesji lub optymalizacji zaliczeń tak, by zrównać ich szanse z pozostałymi uczestnikami zajęć. Akademickie Centrum Wspierania UŁ (<https://bonipu.uni.lodz.pl/>) udziela pomocy i wsparcia studentom z niepełnosprawnościami zarówno w sprawach związanych z kształceniem, jak i szeroko rozumianą integracją w środowisku akademickim oraz udziela porad prawnych.



Warto zauważyć, że studenci z niepełnosprawnościami na ogół nie dążą do uzyskania przysługującym im ulg lub przywilejów i starają się sumiennie wypełniać wszelkie obowiązki. Można to potraktować jako swoistą formę autoterapii, podwyższającą samoocenę w nowym środowisku. Dopiero w sytuacjach krytycznych decydują się na ujawnienie swoich problemów i zwracają się o pomoc do pracowników WNG. Na kierunku Geografia studiuje obecnie dwie osoby pobierające stypendium dla osób z niepełnosprawnościami (na studiach I stopnia).

Kształcenie w zakresie nowożytnych języków obcych organizuje i prowadzi w UŁ jednostka międzywydziałowa, Studium Języków Obcych, które działa w oparciu o Uchwałę Senatu UŁ nr 458 z dnia 2.04.2012. Rozpoczęcie lektoratu na studiach pierwszego stopnia poprzedza przeprowadzany zdalnie test, który pozwala na utworzenie grup o wyrównanym poziomie znajomości języka. Na studiach pierwszego stopnia absolwent osiąga poziom B2, drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich poziom B2+ ESKOJ. Zajęcia prowadzone są metodą eklektyczną, a ewaluacja etapowych efektów uczenia się obejmuje testy, prace pisemne i ustne, końcowych – wydziałowy egzamin programowy (wszystkie kompetencje dla dziedziny studiów). SJO oferuje także kursy języka chińskiego i łańdzkiego oraz kursy zamawiane, profilowane zgodnie z wymaganiami kierunku studiów. SJO przeprowadza egzaminy międzynarodowe (telc, TOLES, BEC, Certyfikat Instytutu Puszkina) oraz wewnętrzne egzaminy na certyfikaty uniwersyteckie. Kompetencje językowe studenci rozszerzają, korzystając z obcojęzycznej literatury fachowej w trakcie przygotowywania prac zaliczeniowych i dyplomowych.

Studenci studiów pierwszego stopnia rozwijają swoje kompetencje językowe bądź kształtują nowe (studenci mogą wybierać język oraz odpowiedni dla siebie poziom zajęć) począwszy od drugiego roku (III semestru) studiów i kończą egzaminem w sesji zimowej po V semestrze. Sumaryczna liczba godzin zajęć językowych wynosi 120, a liczba punktów ECTS – 7. Studenci w ramach poszczególnych przedmiotów wykonują zadania związane z interpretacją anglojęzycznych tekstów naukowych i wykazują się ich zrozumieniem zarówno pod względem językowym, jak i merytorycznym. Na studiach II stopnia przewidziane jest 15 godzin zajęć językowych (język do wyboru przez studenta) zakończone egzaminem po II semestrze. Dodatkowo studenci podwyższają swoje kompetencje językowe studiując specjalistyczną literaturę, wykorzystywaną w przygotowywanych pracach magisterskich.

Ważną pozycję w programie studiów I stopnia na kierunku Geografia zajmują praktyki zawodowe (organizowane zgodnie z Zarządzeniem nr 5 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 1.10.2019 r. – zał. Z3K1\_ZarzRekt), chociaż nie są one wymagane w profilu ogólnoakademickim. Łączna liczba godzin przewidziana na ich realizację wynosi 120 (4 punkty ECTS). Student może podjąć praktyki po zaliczeniu drugiego roku studiów i mogą mieć one charakter ciągły (zał. Z3K2\_RegPrZaw, Z3K3\_FormUmowy, Z3K4\_DziennPr) lub śródroczny. Student sam decyduje jaka forma odbywania praktyki mu bardziej odpowiada lub też wynika to z charakteru pracy, jaką ma do wykonania na określonym stanowisku w miejscu jej realizacji. Dość często wybór miejsca/instytucji odbywania praktyk zawodowych jest podyktowany potencjalnymi możliwościami podjęcia w niej w przyszłości pracy zawodowej. Usytuowanie praktyk zawodowych na końcowym roku studiów wpływa na to, iż pracodawca ma kontakt z bardziej kompetentnym studentem, wykazującym się większą wiedzą, ale także lepszymi kompetencjami społecznymi i umiejętnościami. Taki student jest również bardziej zmotywowany do optymalnego zaprezentowania swojej wiedzy i umiejętności, a także ich dostosowania/rozszerzenia pod kątem potrzeb potencjalnego przyszłego pracodawcy. Program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów zaplanowanych efektów uczenia się. Przy ocenie praktyk zawodowych brana jest pod uwagę opinia opiekuna z miejsca praktyki i opiekuna z WNG. Uwzględniana jest również opinia studenta (nieobowiązkowa) o przebiegu i miejscu odbywania praktyk.

Rozplanowanie zajęć na kierunku Geografia jest zgodne z zasadami higieny pracy i pozwala na efektywne wykorzystywanie czasu zarówno przez studiujących, jak i nauczających. Zajęcia odbywają się pomiędzy ósmą rano i osiemnastą. Każdy rocznik studiów na kierunku ma zapewniony jeden

dotatkowy dzień roboczy w tygodniu wolny od zajęć obligatoryjnych i umożliwiający pracę terenową lub samodzielny rozwój naukowy. Egzaminy zaplanowane są z dużym wyprzedzeniem, a informacja o miejscu i terminach jest publikowana na stronie WWW Wydziału w zakładce plany zajęć.

#### **Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 2:**

.....

#### **Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie**

Na Wydziale Nauk Geograficznych stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów. Zgodnie z art. 70 ustawy z dnia 20.07.2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce rekrutacja na kierunki studiów na Uniwersytecie Łódzkim odbywa się na podstawie uchwały Senatu UŁ, corocznie podawanej do wiadomości publicznej do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki, na który ma się odbyć rekrutacja. W bieżącym roku akademickim była to Uchwała Senatu Uniwersytetu Łódzkiego nr 452 z dnia 14 czerwca 2019 r. ze zmianami wprowadzonymi uchwałą nr 692 Senatu UŁ. z dnia 27.04.2020 r. (zał. Z3L1\_RekrRegul).

Szczegółowe kryteria przyjęć na poszczególne kierunki wraz z terminarzem rekrutacyjnym (zał. Z3L3\_RekrTerm) oraz limitami miejsc na dany rok akademicki kandydaci mogą znaleźć w Zasadach przyjęć na UŁ (zał. Z3L2\_Rekrutacja). Akt ten zawiera wskazanie konkretnych przedmiotów wymaganych (I i II kategoria) oraz niewymaganych (III-kategoria, dająca dodatkowe punkty) w rekrutacji na studia I stopnia i jednolite studia magisterskie oraz wymagania dla kandydatów na studia II stopnia (rodzaj dyplomu i ukończonych wcześniej studiów, certyfikaty językowe).

Rekrutacja na UŁ odbywa się bądź na podstawie wyników maturalnych, bądź wyników ze studiów I stopnia, jednolitych studiów magisterskich; nie jest brane pod uwagę kryterium kolejności zgłoszeń. Kryteria te obowiązują zarówno obywatele polskich, jak i obcokrajowców. W ramach limitu przyjęć danego kierunku przyjmowani są kandydaci z najwyższą punktacją.

Na kierunku Geografia w rekrutacji na studia I stopnia przedmiotem wymaganym I kategorii jest Geografia, a w drugiej zostały uwzględnione: język polski, język obcy, matematyka, informatyka, historia, WOS i biologia. Podstawowym kryterium decydującym o miejscu na liście rankingowej jest liczba punktów uzyskanych za wyniki ze świadectwa maturalnego. W przypadku studiów magisterskich lista rankingowa powstaje w oparciu o „Konkurs dyplomów”. Limit przyjęć na studia I stopnia wynosi 90 osób, a na studia II stopnia 120 osób.

Informacje o zasadach przyjęć dostępne są na stronie UŁ, zakładka Oferta dydaktyczna, gdzie także prowadzona jest rejestracja kandydatów <https://rekrutacja.uni.lodz.pl/> oraz na stronie Wydziału w zakładce „Kandydaci”.

W celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami niezakłóconego i sprawnego udziału w procesie rekrutacji został powołany Pełnomocnik Rektora UŁ ds. Osób Niepełnosprawnych. Osoba, która potrzebuje pomocy w rekrutacji na UŁ może zgłosić się do Pełnomocnika, który będzie pośrednikiem między nią a podkomisją rekrutacyjną.

Do przeprowadzenia rekrutacji, zarządzeniem Rektora UŁ powoływana jest komisja rekrutacyjna wraz z podkomisjami rekrutacyjnymi, prowadzącymi postępowanie rekrutacyjne na poszczególne kierunki studiów. Gwarantuje to lepszą obsługę kandydata i ukierunkowanie jego działań konkretnie na kierunek i wydział, gdzie będzie docelowo studiował.

W celu przeprowadzenia sprawnie całego procesu rekrutacji oraz obsługi kandydata uchwałą Senatu UŁ został ustanowiony Regulamin postępowania rekrutacyjnego, wskazujący obowiązki i uprawnienia kandydata, obowiązki komisji rekrutacyjnej i podkomisji; w akcie tym zostały określone procedury rekrutacyjne gwarantujące dwuinstancyjność procesu rekrutacji (zał. Z3L1\_RekrRegul). Członkowie komisji rekrutacyjnej corocznie mają zagwarantowany dostęp do szkoleń z obsługi systemu rekrutacyjnego oraz zapewnione wsparcie i stały dostęp do jednostki centralnej merytorycznie odpowiedzialnej za rekrutację. Szkolenia dla członków komisji rekrutacyjnej Uniwersytetu Łódzkiego organizowane są przez Centrum Obsługi Studentów i Doktorantów – Rekrutacja i Tok Studiów. Celem szkoleń jest nabycie umiejętności obsługi systemu rekrutacyjnego, ale przede wszystkim właściwe przeprowadzenie procesu rekrutacji (zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi prawa powszechnie obowiązującego oraz aktami wewnętrznymi UŁ), właściwa obsługa kandydata na studia, odpowiednie skompletowanie dokumentacji.

Uznawanie efektów uczenia się uzyskanych na innej uczelni odbywa się na Wydziale Nauk Geograficznych na podstawie decyzji Dziekana (§37 Regulaminu studiów – zał. Z3J\_RegulSt). W przypadkach wątpliwych decyzja jest podejmowana po zasięgnięciu opinii koordynatorów odpowiednich przedmiotów i/lub koordynatora kierunku.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się (PEUS) uzyskanych poza szkolnictwem wyższym określa uchwała nr 507 Senatu UŁ z czerwca 2015 r. (zał. Z3M\_EfektPoz). Dotychczas na WNG nie zgłosił się żaden student zainteresowany uznaniem efektów uczenia się zdobytych poza szkolnictwem wyższym.

System weryfikacji efektów uczenia się (obejmujący prace etapowe, kolokwia, dyskusje, egzaminy, prace dyplomowe) umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Ocena postępów studenta i osiągania założonych efektów kształcenia/uczenia się prowadzona jest w ramach poszczególnych przedmiotów poprzez zaliczanie wszystkich form zajęć przewidzianych programem studiów. Wszyscy studenci oceniani są w jednakowy sposób i według ściśle określonych kryteriów. Jedyny wyjątek stanowią osoby z orzeczonymi niepełnosprawnościami, którym może np. przysługiwać przedłużenie czasu na rozwiązanie testu lub inne ułatwienia eliminujące ograniczenia wynikające ze stanu zdrowia. Jasno określone kryteria prac etapowych zapewniają równe traktowanie wszystkich studentów oraz rzetelność ocen. Studenci mają prawo wglądu do swoich prac etapowych i egzaminacyjnych oraz do informacji zwrotnej o pozytywnych i negatywnych aspektach swojej pracy, które wpłynęły na uzyskaną ocenę.

Nauczyciele akademicki w ramach przedmiotów realizując treści programowe niezbędne do uzyskania zamierzonych efektów kształcenia/uczenia się, prowadzą weryfikację deklarowanych efektów zgodnie z przekazanymi na pierwszych zajęciach informacjami o wymaganiach i sposobach ich weryfikacji. Szczegółowe kryteria zaliczenia zajęć określa nauczyciel akademicki (koordynator przedmiotu) uwzględniając skalę ocen przyjętą w Regulaminu Studiów UŁ. Informacje te są także dostępne w sylabusie przedmiotu. Stopień osiągnięcia efektów na poziomie przedmiotu dokumentowany jest w karcie przedmiotu. Koordynator przedmiotu prowadzi nadzór nad realizacją efektów kształcenia/uczenia się oraz realizacją treści kształcenia.

Koordynator przedmiotu analizując osiąganie efektów kształcenia/uczenia się przez studentów, identyfikuje obszary do ewentualnego doskonalenia w zakresie form zajęć, treści, metod weryfikacji. Analizę programów studiów uwzględniającą realizację efektów w ramach przedmiotów oraz dobór metod ich weryfikacji prowadzi Rada Programowa kierunku studiów przy wsparciu Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Metody sprawdzania osiągnięcia efektów uczenia są ściśle dostosowane do specyfiki poszczególnych przedmiotów i pozwalają na ich jednoznaczną ocenę w zakresie zarówno wiedzy, jak też umiejętności i kompetencji społecznych. W ocenie w zakresie wiedzy wykorzystywane są klasyczne formy weryfikacji, takie jak: wejściówki, kolokwia, zaliczenia i egzaminy (ustne, opisowe, testowe). Prace etapowe w trakcie zajęć ćwiczeniowych (zwłaszcza o charakterze laboratoryjnym) oraz projekty pozwalają skontrolować osiąganie różnorodnych umiejętności wskazanych w sylabusach w przedmiotowych efektach uczenia. Zadania wykonywane w grupach, w tym wymagające samodzielnego pozyskiwania przez studentów informacji i ich przetwarzania, np. realizowane w trakcie ćwiczeń terenowych, rozwijają kompetencje społeczne. Wieloskładnikowy charakter (wykład i ćwiczenia) wielu przedmiotów ułatwia kontrolę i weryfikację osiągania efektów uczenia każdego rodzaju. Większość egzaminów odbywa się w sposób pisemny, co z założenia wyklucza jakiegokolwiek udział subiektywizmu w ocenie i w prosty sposób pozwala porównać wyniki wszystkich uczestników egzaminu. Szczególną rolę pełnią praktyki zawodowe, mające na celu nabywanie umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych potrzebnych do wykonywania zadań w miejscu pracy, zgodnym z kierunkiem studiów. Forma ta pozwala stosować wiedzę w zakresie niezbędnym do podejmowania samodzielnych decyzji, wykształcenia potrzeby stałego podnoszenia kwalifikacji, umiejętności współpracy, rozwijania komunikatywności oraz umiejętności organizowania sobie pracy. Formami weryfikacji bieżącej pracy własnej studenta są: napisanie sprawozdania z przebiegu praktyk i samoocena, obserwacja działań studenta przeprowadzona przez opiekuna praktyk oraz analiza dokumentacji praktyki.

Zasady, warunki i tryb dyplomowania są dostosowane do specyfiki studiów geograficznych i zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów uczenia. Zasady te są jednoznacznie zdefiniowane i zgodne z ogólnymi przepisami określonymi w Regulaminie studiów UŁ przyjętym uchwałą nr 449 Senatu UŁ z dnia 14 czerwca 2019 r. (§52-59, zał. Z3J\_RegulSt). Zasady dyplomowania na WNG UŁ zostały uszczegółowione uchwałą nr 2 Rady Wydziału Nauk Geograficznych z dnia 29.10.2019 r. (zał. Z3N1\_ZasDypl). Procedury dyplomowania wraz z wzorami odpowiednich dokumentów (m.in. formularz oceny pracy – zał. Z3N3\_OcPrDypl, recenzji – zał. Z3N2\_RecPrDypl) są opublikowane na stronie Wydziału w zakładce „Studenci”. W trakcie funkcjonowania uczelni w trybie zdalnym egzaminy dyplomowe odbywały się zgodnie z Zarządzeniem nr 116 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 28.04.2020 r. (zał. Z3N4\_PrDyplEp) na platformie MS Teams lub równoważnej, a ich przebieg był rejestrowany. Nakaz rejestracji został uchylony Zarządzeniem nr 143 Rektora UŁ z dnia 30.06.2020 r. (zał. Z3N5\_PrDyplEp).

Wszystkie prace dyplomowe podlegają obowiązkowej kontroli w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym (JSA), a w razie zaistnienia wątpliwości wynik badania można zweryfikować w innym systemie. Ze względu na terenowy (badawczy) charakter większości prac dyplomowych, zwłaszcza magisterskich, plagiaryzm jest zjawiskiem niemal nieobecnym na Wydziale Nauk Geograficznych. Weryfikacja egzaminów i prac etapowych w systemie antyplagiatowym nie jest obowiązkowa, ale może zostać przeprowadzona w przypadku zaistnienia jakiegokolwiek wątpliwości u prowadzącego zajęcia i/lub koordynatora przedmiotu.

Prace dyplomowe na studiach pierwszego stopnia w zasadzie mogą mieć charakter opisowy i bazują głównie na literaturze (praca opisowa, monografia). Jednak nawet już na tym etapie duża część studentów wybiera tematy wymagające znacznie większego zaangażowania, rekonesansu terenowego i rozwiązania jakiegoś problemu. Można je zatem zakwalifikować jako wstęp do pracy o charakterze naukowym. Prace dyplomowe na studiach II stopnia mają już typowy charakter naukowy, gdyż ich głównym celem jest rozwiązanie problemu badawczego w oparciu o samodzielnie (ale pod nadzorem promotora) przeprowadzone badania (zał. Z2P7\_TemPrac). Seminarium i pracownia magisterska, praca dyplomowa oraz egzamin dyplomowy umożliwiają wiarygodne sprawdzenie i ocenę przygotowania dyplomanta do działalności naukowej i stanowią zasadniczą formę ewaluacji osiągniętych efektów uczenia się.

Wymiernym wskaźnikiem osiągnięcia przez studentów zamierzonych efektów uczenia jest ich zaangażowanie w badania naukowe prowadzone w jednostkach Wydziału, w realizację grantów studenckich nawet już na etapie studiów I stopnia, udział w licznych konferencjach naukowych oraz autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w obydwu dyscyplinach, do których przypisany jest kierunek (zał. Z3B\_PublStud, Z3C\_PublDokt, Z3D\_KonfStud, Z3E\_GrantStud).

Monitoring losów absolwentów prowadzony przez Biuro Karier UŁ oraz liczne informacje zwrotne otrzymywane przez promotorów od byłych studentów potwierdzają przydatność przyjętych wcześniej efektów uczenia się na rynku pracy. Absolwenci kierunku Geografia znaleźli zatrudnienie na własnej i na innych uczelniach, w PAN i w innych jednostkach, gdzie wykorzystują zdobytą na studiach wiedzę, umiejętności i kompetencje. Co prawda obecne programy studiów i efekty uczenia obowiązują dopiero od dwóch lat i realne efekty zmian poznamy dopiero za kolejnych kilka lat, ale wprowadzone zmiany miały w znacznej części charakter formalny i ich wpływ na wynik procesu kształcenia raczej nie będzie rewolucyjny. Pozostałe zmiany programu odbywały się i odbywają sukcesywnie w sposób ewolucyjny, zgodnie z wnioskami interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych i zmierną do poprawienia jakości kształcenia oraz dostosowania go do potrzeb otoczenia społecznego i gospodarczego. Duże zaniepokojenie budzi malejące zainteresowanie kontynuowaniem nauki przez absolwentów studiów I stopnia. Coraz częściej dyplom ukończenia studiów I stopnia stanowi zwieńczenie aspiracji edukacyjnych młodzieży. Jest to niepożądany skutek uboczny przyjęcia dwustopniowego systemu studiów.

### **Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 3:**

.....

### **Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry**

Kadra badawczo-dydaktyczna Wydziału Nauk Geograficznych liczy łącznie 94 nauczycieli akademickich, w tym 45 pracowników samodzielnych (8 z tytułem profesora i 37 ze stopniem doktora habilitowanego) oraz 43 osoby ze stopniem doktora. Znaczna część tej grupy pracowniczej, zwłaszcza osoby prowadzące zajęcia na kierunku Geografia, wywodzi się spośród absolwentów kierunku geograficznego i reprezentuje różne specjalności, co zabezpiecza wysoki poziom kształcenia w ramach wszystkich przedmiotów przewidzianych programem studiów. Rekrutacja nowych pracowników odbywa się na podstawie otwartych konkursów, w oparciu o ocenę dorobku naukowego i doświadczenia dydaktycznego.

W roku akademickim 2020-21 zajęcia na kierunku Geografia prowadzi 58 nauczycieli akademickich reprezentujących obydwie dziedziny i dyscypliny nauki, do których przypisany został oceniany kierunek studiów. W razie potrzeby istnieje możliwość znacznego rozszerzenia tej liczby, ponieważ Wydział Nauk Geograficznych dysponuje dużym zapleczem kadrowym zaangażowanym w obsługę innych prowadzonych na wydziale kierunków. Większość nauczycieli akademickich posiada wieloletnie doświadczenia dydaktyczne i znaczący – w skali nie tylko krajowej, ale i międzynarodowej – dorobek naukowy. Młodszy pracownicy wdrażają się pod ich kierunkiem zarówno w pracę dydaktyczną, jak i w badania naukowe, systematycznie poszerzając swój warsztat badawczy i dydaktyczny. Wydział Nauk Geograficznych udziela im dodatkowego wsparcia w ramach programu dotacji celowych dla młodych naukowców. O rozwoju naukowym kadry świadczy zdobywanie kolejnych stopni naukowych, rosnąca liczba publikacji w prestiżowych międzynarodowych czasopismach oraz liczba cytowań, przekładająca się na rozpoznawalność uczelni w międzynarodowym środowisku naukowym. Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów założonych efektów uczenia się. Pracownicy Wydziału



podlegają systematycznym ocenom dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego zgodnie z Uchwałą nr 29 Senatu UŁ z dnia 12.12.2016 r. i Zarządzeniem nr 54 Rektora UŁ z dnia 19.12.2019 r. Są również motywowani finansowo dzięki systemowi dodatków motywacyjnych (Zarządzenie nr 25 Rektora UŁ z dnia 29.10.2019 r., Regulamin wynagradzania pracowników UŁ – zał. Z3O1\_RegWynagr), przydzielanych zgodnie z corocznie ustalonymi zasadami szczegółowymi, uwzględniającymi głównie publikacje zaliczane do oceny parametrycznej Wydziału oraz osiągnięcia dydaktyczne (zał. Z3O2\_MotywZas, Z3O3\_MotywNauk, Z3O4\_MotywDyd, Z3O5\_MotywOrg). Polityka kadrowa Wydziału prowadzona jest przy udziale studentów (anonimowe ankiety w USOS-ie, ankiety organizowane doraźnie w razie potrzeby, anonimowe plebiscyty na najlepszego nauczyciela prowadzone wśród absolwentów studiów I i II stopnia). Zajęcia osób negatywnie ocenianych przez studentów są hospitowane, a z pracownikami przeprowadzane są rozmowy zmierzające do wyjaśnienia sytuacji i poprawy jakości/metod kształcenia. Laureaci plebiscytów na najlepszego nauczyciela akademickiego otrzymują nagrody Dziekana Wydziału Nauk Geograficznych proporcjonalne do uzyskanego miejsca.

W ostatnich latach na kierunku Geografia prowadzone były tylko trzy przedmioty w systemie zdalnym – jeden w systemie ogólnouczelnianym i dwa fakultatywne. W związku z tym przejście w pełni na zdalne nauczanie, jakie nastąpiło zgodnie z Zarządzeniem nr 100 Rektora UŁ z dnia 11 marca 2020 r. stanowiło poważne wyzwanie dla większości kadry (zał. Z3P\_PrZdalna). W tym celu podjęte zostały intensywne działania zarówno na szczeblu uniwersyteckim, jak i wydziałowym, zmierzające do przyspieszonego przeszkolenia i zapewnienia pracownikom odpowiednich narzędzi i umiejętności. Zorganizowane zostały liczne szkolenia, w których sukcesywnie mogli uczestniczyć wszyscy zainteresowani, rozesłano instruktaże dotyczące obsługi platform komunikacyjnych i edukacyjnych, co bardzo szybko przyniosło pozytywne efekty.

Pracownicy Wydziału Nauk Geograficznych bardzo aktywnie włączają się w popularyzację obydwu dyscyplin naukowych reprezentowanych przez Geografię, łącząc ją z działaniami promocyjnymi na rzecz Wydziału i prowadzonych kierunków studiów. Co roku na jesieni organizowana była w ramach Explorers Festival Wielka Lekcja Geografii, która przyciągała młodzież i nauczycieli z całej Polski. Bardziej lokalny charakter miał Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki, ale ostatnio został rozszerzony o sesje wyjazdowe, realizowane w miastach województwa łódzkiego (Bełchatów, Radomsko, Sieradz, Łowicz, Piotrków Trybunalski), w których co roku bardzo licznie uczestniczą głównie uczniowie szkół ponadpodstawowych. Pracownicy Wydziału są autorami podręczników akademickich i szkolnych oraz opracowań popularnonaukowych.

Zajęcia prowadzone są przez specjalistów o znaczącym dorobku naukowym, którzy dzielą się swym doświadczeniem z młodymi adeptami nauki i studentami. Tematyka zajęć jest w dużym stopniu powiązana z prowadzonymi przez nauczycieli akademickich badaniami naukowymi. W tematach wykładanych przedmiotów zaznacza się dychotomiczny charakter nauk geograficznych, w których wszechstronne badania elementów środowiska przyrodniczego nierozzerwalnie wiążą się z analizami możliwości i skutkami rozwoju społeczno-ekonomicznego człowieka w środowisku. Zagadnienie te rozpatrywane są w aspekcie przestrzennym, który jest jednym z wyznaczników geografii jako nauki.

Wsparciu naukowego rozwoju pracowników UŁ służy działalność ogólnouczelnianego Centrum Nauki, które w sposób ciągły informuje o konkursach na projekty badawcze/stypendialne/stażowe /wyjazdowe /wdrożeniowe/aplikacyjne finansowane ze źródeł krajowych i zagranicznych, organizuje szkolenia dla wnioskodawców, prowadzi indywidualnie konsultacje, pomaga w przygotowaniu wniosków oraz prowadzi obsługę finansową realizowanych projektów. Centrum Nauki zajmuje się także włączaniem Uczelni do konsorcjów projektowych w roli partnera oraz koordynatora i lidera.

W roku 2020 po raz pierwszy przeprowadzono wewnętrzne konkursy na projekty badawcze w ramach Inicjatywy Doskonałości – Uczelnia Badawcza, na co przeznaczono 2% budżetu Uczelni. W październiku uruchomiono konkursy m.in. dla młodych badaczy, dla doświadczonych badaczy, premie

za pozyskane granty zewnętrzne, granty aparaturowe, rezydencje dla młodych badaczy zagranicznych i doświadczonych badaczy zagranicznych, naukową nagrodę Rektora, premie za publikacje i patenty.

Co roku pracownikom UŁ przyznawane są nagrody Rektora UŁ za osiągnięcia naukowo-badawcze (indywidualne i zespołowe; I, II i III stopnia) – zał. Z3O6\_NagrRektUŁ.

Ponadto władze Uczelni także w inny sposób wspierają swoich pracowników dydaktyczno-naukowych i administracyjnych, np. prowadząc od 2012 przedszkole UŁ, tworząc możliwość korzystania ze zniżkowych abonamentów na zajęcia sportowe oraz zniżkowych biletów na wydarzenia kulturalne.

Uniwersytet Łódzki w trosce o podnoszenie kompetencji kadry dydaktycznej powołał m. in. Komisję ds. Doskonalenia Dydaktyki, do której zadań należy głównie opracowanie i realizacja działań związanych z doskonaleniem dydaktyki z wykorzystaniem nowych metod kształcenia.

Komisja opracowuje akty prawne regulujące prowadzenie zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, organizuje szkolenia z zakresu dostępnych nowych metod i narzędzi, które mogą być wykorzystane w pracy dydaktycznej nauczyciela akademickiego, tworzy filmy instruktażowe zarówno dla nauczycieli, jak i studentów:

- Zarządzenie nr 69 Rektora UŁ z dnia 23.01.2018 r. w sprawie zajęć dydaktycznych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, realizowanych na platformie edukacyjnej UŁ Moodle (ze zm.), w tym regulamin korzystania z platformy edukacyjnej w UŁ – załącznik do zarządzenia nr 69 Rektora UŁ;

- Zarządzeniem nr 57 Rektora UŁ z dnia 7.12.2020 wprowadzono Regulamin pracy zdalnej (zał. Z3R\_RegPrZdaln);

- udostępniono platformę do zapisów na szkolenie: „Jednolity System Antyplagiatowy (JSA) – jak interpretować wynik?”; (Po wprowadzeniu obowiązku korzystania z JSA były organizowane szkolenie dla pracowników. Na stronie APD są także zamieszczone podstawowe informacje dotyczące interpretacji wyniku.)

- wspierano udział w konferencjach i szkoleniach metodyków Kds.DD oraz koordynatorów wydziałowych;

- uproszczono procedury zakładania kursów na platformie Moodle (w związku z pandemią) – uproszczenie dla prowadzących zajęcia w trybie zdalnym powodujące zwiększenie dostępności do materiałów dla studentów;

- przeprowadzono weryfikację materiałów, kursów zamieszczanych na platformie Moodle wpływającą na jakość umieszczanych przez prowadzących materiałów, np. z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi.

W związku z pandemią Kds.DD skierowała swoje działania na zapewnienie szerokiego dostępu do szkoleń podnoszących kompetencje kadry akademickiej z narzędzi pozwalających na jak najlepsze przekazanie wiedzy studentom i jej weryfikację w trybie zdalnym:

- przed pandemią – szkolenia odbywały się stacjonarnie (podczas 5 szkoleń przekazywano wiedzę teoretyczną wraz z zastosowaniem jej w praktyce na platformie Moodle; w określonych programach, np. Excel; z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi, np. Office 365).

- od kwietnia 2020 – zmiana formy realizacji szkoleń na zdalną, za pomocą MS Teams; przygotowano 9 szkoleń tematycznych online.

Proponowane studentom tematy prac dyplomowych, zwłaszcza na studiach drugiego stopnia, nawiązują do badań prowadzonych przez promotorów. Ten system pozwala na aktywne włączanie studentów starszych roczników studiów w prace badawcze, co w wielu przypadkach kończy się prezentacją wspólnie opracowanych wyników na konferencjach naukowych lub w postaci publikacji (zał. Z3E\_GrantStud, Z3D\_KonfStud, Z3B\_PublStud, Z3C\_PublDokt). Najzdolniejsi i najaktywniejsi studenci mogą w ten sposób zdobyć doświadczenie, ułatwiające im akces do szkół doktorskich i podjęcie indywidualnych prac badawczych. W ten sposób udało się wychować na Wydziale wielu

zdolnych młodych naukowców i tylko ubolewać należy, że w większości przypadków musieli oni szukać nowych tematów badawczych i miejsca zatrudnienia poza Uniwersytetem Łódzkim.

#### **Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 4:**

.....

#### **Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie**

Studenci kierunku geografia korzystają z bogatej infrastruktury dydaktycznej Wydziału. Na bazę dydaktyczną Wydziału składają się: trzy aule wydziałowe (300, 155 i 135 miejsc) posiadające pełne wyposażenie audiowizualne; cztery sale wykładowe (min. 80 miejsc każda) z wyposażeniem podstawowym: komputer, rzutnik multimedialny, rzutnik pisma; dwadzieścia dwie sale wykładowo-ćwiczeniowe (20-25 osobowe, 40-50 osobowe) wyposażone w rzutniki multimedialne oraz stanowiska komputerowe dla prowadzących zajęcia; sale ćwiczeń specjalistycznych wymagających odrębnego wyposażenia: pracownia kartograficzna (20 miejsc), pracownia geologiczna (30 miejsc), laboratorium gleboznawcze (16 miejsc); laboratorium hydrochemiczne i geomorfologiczne (10 miejsc); cztery pracownie komputerowe od 12 do 30 stanowisk. Wszystkie pracownie komputerowe wyposażone są w licencje: Autodesk Infrastructure Suite i ArcGis 10.2. Zakupiona jest licencja ArcGis Site, umożliwiająca zarówno wszystkim studentom Wydziału jak i pracownikom korzystanie z bogatej oferty kursów i szkoleń on-line. Wszyscy studenci i pracownicy w ramach licencji Office365 mają możliwość darmowego korzystania z oprogramowania Microsoft (w tym pakietu biurowego Office oraz przestrzeni dyskowej „w chmurze” na dysku OneDrive). W związku z sytuacją epidemiologiczną i przyjętą na WNG koncepcją odbywania zajęć zdalnych w czasie rzeczywistym, od początku bieżącego roku akademickiego wszystkie sale, w których przewidziane były zajęcia w trybie stacjonarnym zostały wyposażone w systemy multimedialne (kamera, mikrofon, głośniki) pozwalające na ich prowadzenie zgodnie z planem, w przypadku trudności z indywidualnym zapewnieniem przez nauczycieli warunków wysokiej jakości transmisji internetowej. W budynku przy ul. Kopcińskiego 31 uruchomiony jest punkt kserograficzny oraz Pracownia Reprograficzna. Na terenie całego Wydziału studenci mają dostęp do darmowej sieci WIFI.

Sale dydaktyczne, pracownie, laboratoria i ich wyposażenie odpowiadają potrzebom procesu nauczania na kierunku Geografia. W laboratoriach odbywają się planowe zajęcia, ale w znacznie większym stopniu są one wykorzystywane przez dyplomantów w trakcie przygotowywania prac licencjackich i – przede wszystkim – magisterskich, powiązanych zwykle z badaniami prowadzonymi przez promotorów. Studenci zdobywają w ten sposób umiejętności warsztatowe przydatne w ewentualnej późniejszej pracy naukowej.

Na WNG baza dydaktyczna dostosowana jest dla osób z niepełnosprawnościami (w budynkach znajdują się windy, podjazdy dla wózków, poręcze, toalety dostosowane dla osób z niepełnosprawnościami).

W ramach WNG działa także Biblioteka Geograficzna posiadającą status biblioteki wydziałowej, która mieści się w budynku przy ul. Kopcińskiego 31. Gromadzi i udostępnia książki, czasopisma i zbiory kartograficzne zgodnie z profilem naukowo-badawczym i dydaktycznym Wydziału.

Zbiory biblioteki obejmują:

- 22326 woluminów książek (podręczniki akademickie, monografie, skrypty, wydawnictwa encyklopedyczne, przewodniki)
- 19951 woluminów czasopism



32903 jednostek zbiorów kartograficznych (mapy geologiczne, topograficzne, sozologiczne, gleboznawcze, gospodarcze, ludnościowe, mapy ścienne, atlasy i plany miast). Szczególnie ważny jest zasób map tematycznych zarówno w wersji analogowej jak też cyfrowej. Jest to bardzo ważna baza wielu opracowań planistycznych.

Biblioteka Cyfrowa WNG udostępnia w formie elektronicznej przeszło 2000 jednostek. Są to arkusze map tematycznych oraz atlasy.

Biblioteka dysponuje czytelnią z wolnym dostępem do półek, łącznie 48 miejsc. Czytelnia oraz wypożyczalnia znajdują się na parterze budynku, dzięki czemu osoby z niepełnosprawnością ruchową nie napotykają trudności komunikacyjnych. Czytelnicy mogą korzystać z 10 komputerów z dostępem do Internetu. W Bibliotece zapewniony jest dostęp do elektronicznych źródeł informacji, zasobów cyfrowych i baz pełnotekstowych on-line udostępnianych w sieci ogólnouniwersyteckiej.

Do dyspozycji czytelników oddany jest skaner, z możliwością zapisu zeskanowanego pliku na dowolnym urządzeniu (np. telefonie).

Biblioteka Geograficzna działa w systemie bibliotecznym SYMPHONY w modułach opracowania i elektronicznej obsługi czytelnika, zintegrowanych z zainstalowanym w bibliotece systemem elektronicznego zabezpieczenia księgozbioru RFID. Katalog Biblioteki Geograficznej dostępny jest w na stronie <https://elibrary.lib.uni.lodz.pl>. Biblioteka współtworzy katalog centralny bibliotek naukowych i akademickich (NUKAT), rozbudowuje bazę katalogową Biblioteki UŁ oraz prowadzi informację naukową w zakresie baz literatury geograficznej.

Czytelnicy mają możliwość elektronicznego zamawiania publikacji do wypożyczeń oraz elektronicznej rezerwacji publikacji wypożyczonych. Jednorazowo można także samodzielnie poprzez system biblioteczny przedłużyć wypożyczone książki.

Z Biblioteki Wydziału Nauk Geograficznych korzystają w pełnym zakresie pracownicy naukowo-dydaktyczni oraz studenci wszystkich rodzajów studiów prowadzonych na WNG oraz tylko na miejscu studenci innych kierunków, m.in. biologii, ochrony środowiska, archeologii, etnologii, a także uczniowie liceum uniwersyteckiego.

Biblioteka posiada dostęp do baz pełnotekstowych (tj. Scopus i in.), a także katalogowych (NUKAT, KARO), z których można również korzystać z udostępnionych na miejscu komputerów. Zasoby kartograficzne (ponad 2000 zdigitalizowanych map tematycznych i atlasów) można przeglądać w Bibliotece Cyfrowej Wydziału Nauk Geograficznych: <http://bc.geo.uni.lodz.pl/dlibra>.

Studencki korzystają także z Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego. Biblioteka UŁ jest jedną z największych i najnowocześniejszych bibliotek w Polsce, od 1946 otrzymuje egzemplarze obowiązkowe. Gromadzi księgozbiór o charakterze uniwersalnym, obejmującym książki, czasopisma i inne dokumenty ze wszystkich dziedzin wiedzy, ze szczególnym uwzględnieniem nauk reprezentowanych na Uniwersytecie Łódzkim. Czynna we wszystkie dni tygodnia (pon.-sob. 8-20, niedz. 9-14).

Infrastruktura BUŁ: budynek w dogodnej lokalizacji, przyjazny osobom z niepełnosprawnościami, spełniający wymogi BHP, pow. 25 456 m<sup>2</sup>; 3 czytelnie i strefa wolnego dostępu (4 piętra) – 460 miejsc, w tym stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu (51), sieć Wi-Fi na terenie całego budynku, skanery samoobsługowe (3), pokoje do pracy indywidualnej i grupowej (11), sale seminaryjno-konferencyjne wyposażone w komputery i sprzęt audio-video (5), książkomat, stanowiska do samodzielnego wypożyczania, wrzutnia do zwrotu książek, katalogi, multimedialna wyszukiwarka.

Zasoby BUŁ: księgozbiór w formie tradycyjnej ok. 2,5 mln jedn., w tym ok. 260 tys. w strefie wolnego dostępu, 125 naukowych licencjonowanych baz danych dostępnych przez serwer Proxy (książki elektroniczne – 89 444, tytuły czasopism – 13 483), dwie bazy własne: Repozytorium UŁ (26 952 jedn.) i Biblioteka Cyfrowa UŁ (79 685 jedn.).

W okresie zamknięcia BUŁ z powodu Covid-19 biblioteka oferowała skanowanie materiałów (do 30 stron) zamówionych przez pracowników, doktorantów i studentów. Pracownicy BUŁ na zgłoszone zamówienie przygotowują zestawienia bibliograficzne dla poszczególnych kierunków bądź indywidualnych badaczy (zał. Z3S\_BULCovid).

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne laboratorium, środki i pomoce dydaktyczne podlegają systematycznie przeglądom, w których uczestniczą także studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących. Studenci w ramach zajęć (głównie ćwiczeń terenowych) aktywnie uczestniczą w rozszerzaniu bazy dydaktycznej Wydziału, zbierając i opisując m.in. próbki minerałów, skał i skamieniałości, których nadwyżki przekazywane są nieodpłatnie szkołom regionu.

#### **Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 5:**

Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie prowadzone centralnie na UŁ.

USOS - system informatyczny służący do zarządzania tokiem studiów. USOSweb jest rozszerzeniem systemu USOS i stanowi główny interfejs dla nauczycieli akademickich oraz studentów. USOSweb pozwala na przeniesienie na płaszczyznę elektroniczną wielu usług, czynności i procedur wykonywanych przez nauczycieli akademickich i studentów, które są związane z organizacją i dokumentacją przebiegu studiów. USOSweb udostępnia studentom m.in. plan zajęć, przegląd ocen i zaliczeń, zapisy na zajęcia i egzaminy, składanie podań, wypełnianie ankiet dotyczących procesu dydaktycznego, informacje o płatnościach i stypendiach, komunikację z uczestnikami tych samych zajęć i prowadzącymi. Nauczycielom akademickim serwis umożliwia m.in. wystawianie ocen i zaliczeń, wypełnianie protokołów do zajęć, wysyłanie wiadomości do uczestników zajęć. Społeczność uczelniana może brać udział w organizowanych w USOSweb internetowych wyborach do ciał kolegialnych uczelni.

APD (Archiwum Prac Dyplomowych) – serwis internetowy pełniący rolę repozytorium prac dyplomowych. Wraz z pracami w APD przechowywane są takie informacje, jak ocena z pracy lub recenzje opiekuna pracy i recenzenta. Serwis wspiera również zdalny proces przebiegu obrony pracy dyplomowej, w tym wprowadzanie i zatwierdzanie recenzji oraz zdalne wypełnianie i zatwierdzanie protokołu egzaminu dyplomowego.

Moodle – platforma wspierająca nauczanie zdalne. Za jej pomocą nauczyciel akademicki udostępnia materiały dydaktyczne. Daje możliwość kontrolowania wiedzy i umiejętności poprzez różnorodne testy, quizy oraz zadania.

Microsoft Office 365 zestaw rozwiązań wspierających pracę w zespole. Microsoft Teams i inne rozwiązania Microsoft dostępne dla wszystkich pracowników i studentów UŁ umożliwiają swobodną pracę i naukę zdalną.

Cała społeczność akademicka ma dostęp m.in. do:

- Pełnego pakietu Office, w tym m.in. Word, Excel, PowerPoint;
- Wirtualnego dysku o pojemności 2TB dla każdego użytkownika – do przechowywania i współdzielenia plików.
- MS Teams – platformy do pracy zespołowej, szeroko wykorzystywanej do prowadzenia zajęć.

#### **Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku**

UŁ nawiązuje strategiczne partnerstwa z firmami, sektorem publicznym i NGO. Budowanie i utrzymywanie silnych relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym to fundamentalny punkt strategii

rozwoju Uczelni. Rady Biznesu działające na wszystkich wydziałach angażują pracodawców w tworzenie projektów programów studiów, ich wdrażanie i ciągłe doskonalenie. Celem jest wspieranie studentów w rozwoju poprzez praktyczne aspekty kształcenia w formie wizyt studyjnych, warsztatów i wykładów praktyków biznesu. UŁ oferuje wysokiej jakości staże i praktyki w firmach partnerskich. Jako atrakcyjny partner dla władz publicznych w Polsce i za granicą UŁ stara się udostępniać szeroką wiedzę i know-how na potrzeby kontraktów sektora publicznego o charakterze badawczym.

Od momentu utworzenia kierunku dokonywano korekty programu studiów w celu jego doskonalenia, tak w wymiarze merytorycznym, jak i praktycznym. Największa zmiana przeprowadzona została w 2012 r., kiedy należało wybrać profil studiów ogólnoakademicki lub praktyczny. Kierunek geografia zarówno studia I, jak i II stopnia, otrzymał profil ogólnoakademicki. Zgodnie z założeniami tego profilu studenci powinni być przygotowywani do prowadzenia badań (I stopnia) i brać udział w badaniach naukowych (II stopnia). Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami stanowi swego rodzaju wartość dodaną, która została wykorzystana w modyfikowaniu programu studiów i jego realizacji. Zdecydowano się także umieścić w programie studiów praktyki zawodowe w wymiarze 120 godz. W 2016 r. przeprowadzono na potrzeby kierunków prowadzonych na WNG badania rynku pracy, biorąc pod uwagę m.in. jednostki samorządowe różnych szczebli, jednostki ochrony środowiska, pracownie planistyczne i inne.

Na Wydziale Nauk Geograficznych powołany został Zarządzeniem nr 6 Dziekana WNG z 30.09.2020 r. Wydziałowy Zespół ds. Współpracy z Otoczeniem Społeczno-Gospodarczym (zał. Z3T\_RadyZesp), który zapewnia odpowiednie doradztwo merytoryczne i pomoc w podejmowaniu decyzji w zakresie korygowania efektów uczenia się, w definiowaniu problematyki badań realizowanych przez studentów w pracach dyplomowych, a związanych z praktyką oraz w organizacji praktyk zawodowych.

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom w ramach Rady Programowej i WKdsJK, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących. Szczególnie cenne są opinie pracodawców wyrażane na zakończenie praktyk zawodowych naszych studentów.

#### **Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 6:**

.....

#### **Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku**

Centralną jednostką UŁ działającą na rzecz podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia Uczelni jest Biuro Współpracy z Zagranicą, które wspiera rozwój międzynarodowej aktywności pracowników, doktorantów i studentów UŁ, organizuje i nadzoruje wymianę międzynarodową pracowników i studentów oraz organizuje proces kształcenia w Uczelni studentów zagranicznych (zał. Z3U\_BWZUL).

Działania te podlegają systematycznej ocenie. Badany jest stopień umiędzynarodowienia kształcenia obejmujący ocenę skali, zakresu, zasięgu współpracy z partnerami, udziału wykładowców zagranicznych w kształceniu oraz mobilności zagranicznej studentów i pracowników. BWZ prowadzi działania adaptacyjne i integracyjne dla studentów zagranicznych we współpracy z Akademickim Centrum Wsparcia.

Także na WNG zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku. Zarządzeniem nr 6 Dziekana WNG z dnia 30.09.2020 r. powołany jest Wydziałowy Zespół ds. Programów Mobilnościowych, w tym koordynator ds. punktów ECTS dla kierunku geografia. Studenci studiów I stopnia uczą się języków obcych (lektorat 120 godz.), co umożliwi im studiowanie poza

Polską. Także na studiach II stopnia jest lektorat, ale przewidziana jest intensywniejsza praca samodzielna. Studia I stopnia kończą się egzaminem z języka obcego na poziomie B2, a na studiach II stopnia egzaminem na poziomie B2+. Często w puli przedmiotów fakultatywnych (12 przedmiotów po 30 godz.) zgłaszane są wykłady w języku angielskim, w celu doskonalenia specjalistycznego słownictwa. Koordynator ds. punktów ECTS pomaga dopasować przedmioty w zagranicznej uczelni do polskiego programu, a pracownik dziekanatu wspiera studentów we wszystkich obowiązkach administracyjnych. Na studiach w zagranicznych jednostkach wyjechali studenci na Erasmusa+ nawet w trudnym czasie epidemicznym w okresie luty-lipiec 2020. Podczas tego pobytu prodziekan przez cały czas był w kontakcie ze studentami. Od października 2020 r. studenci realizują studia w ramach Erasmusa+. Umiejdzynarodowieniu sprzyja szczególnie program studiów II stopnia na kierunku geografia, ponieważ oferuje on sześć, bardzo różnorodnych specjalności związanych z dwiema dyscyplinami naukowymi w dwóch dziedzinach. Studentowi łatwiej jest dobrać przedmioty w zagranicznej uczelni do programu geografii w UŁ. Pomimo sprzyjających warunków, studenci kierunku geografia ciągle jeszcze w zbyt małym zakresie korzystają z możliwości wyjazdu. Zdecydowanie częściej z wyjazdów w ramach programów mobilnościowych korzystają nauczyciele WNG.

Wydział jest gotowy do przyjęcia studentów zagranicznych, ponieważ nauczyciele akademicy są przygotowani do nauczania w językach obcych (np. angielskim i rosyjskim). Co roku pracownicy Wydziału zgłaszają przedmioty w językach obcych dla studentów z wymiany międzynarodowej.

W ostatnich latach nie było wykładowców z zagranicy, którzy przyjechali specjalnie na kierunek geografia. Jednak studenci geografii mogli uczestniczyć w otwartych wykładach profesorów (gości na WNG) z Gruzji, Węgier, Francji i Czech.

Umiejdzynarodowienie kształcenia podlega systematycznemu monitorowaniu i corocznym ocenom na WNG, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących. Dyskusje dotyczące oceny procesu umiejdzynarodowienia i stosunkowo małego zainteresowania studentów, nie tylko geografii, wyjazdami zagranicznymi podejmowane są na WKdsJK. Przeprowadzone były także rozmowy na ten temat ze studentami korzystającymi z wyjazdów i z tymi, którzy nie wyrazili chęci wyjazdu.

W ostatnich latach na kierunku Geografia studia rozpoczynają nieliczni studenci z Ukrainy i Białorusi, ale większość z nich poprzestaje tylko na rozpoczęciu I semestru, np. w roku akademickim 2019-2020 z początkowych 5 osób do drugiego semestru dotrwały tylko dwie.

#### **Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 7:**

.....

#### **Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia**

Wsparcie studentów w procesie uczenia się przybiera różne formy, adekwatne do zakładanych efektów, uwzględniające zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyjające ich rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu. Motywuje studentów do osiągania dobrych i bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Zapewniona jest dostępność nauczycieli akademickich i pomoc w osiąganiu efektów uczenia się podczas planowych zajęć, jak też konsultacji – w minionych latach stacjonarnie, a od marca 2020 zdalnie. Ambitni studenci na podstawie badań służących m.in. realizacji prac dyplomowych publikują artykuły wspólnie z pracownikami WNG lub samodzielnie (ponad 30 prac w ciągu ostatnich 5 lat). Przykładem wsparcia naukowego WNG jest uczestnictwo studentów w konferencjach naukowych

organizowanych na Wydziale, w tym w charakterze współorganizatorów, a także korzystanie z wsparcia w ramach uczelnianych grantów naukowych (co roku kilka osób z geografii aplikuje o studenckie granty badawcze i część z nich takie wsparcie otrzymuje – zał. Z3E\_GrantStud). Studenci uczestniczyli także w badaniach w ramach projektów prowadzonych przez pracowników, z takiego wsparcia skorzystało co najmniej 17 studentów. Granty, konferencje i publikacje skłaniają do aktywności naukowej i podejmowania studiów doktoranckich. W ramach ćwiczeń terenowych studenci wykonują opracowania, które wspierają lokalne społeczności (np. Raport o jakości życia w Strykowie w 2015 r.) – jest to przykład opracowania użytkowego.

Pracownicy posiadający kontakt z pracodawcami przygotowują dla studentów wykazy tematów prac magisterskich dla sektora publicznego, co wiąże się z nawiązaniem kontaktów z jednostkami samorządowymi i ochrony środowiska.

Materialne wsparcie dla studentów określa Regulamin pomocy materialnej dla studentów i doktorantów w UŁ, w tym zasady ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej, w tym szczegółowe kryteria i tryb udzielania świadczeń, wzory wniosków oraz sposób udokumentowania sytuacji materialnej (<http://cos.uni.lodz.pl/prawo/regulaminy-2>). Studenci będący w trudnych sytuacjach otrzymują wsparcie psychologiczne (funkcjonuje poradnia w UŁ), wsparcie w pracy zdalnej (organizowane były i są szkolenia dla studentów, publikowane są różne materiały instruktażowe). Studentom z niepełnosprawnościami pomocą służy Akademickie Centrum Wsparcia UŁ ([bonipu.uni.lodz.pl](http://bonipu.uni.lodz.pl)).

Na WNG baza dydaktyczna dostosowana jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (w budynkach znajdują się windy, podjazdy dla wózków, poręcze, toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami). Wsparcie materialne studentów z niepełnosprawnościami w ramach systemu stypendialnego Wydziału w minionym roku otrzymało 20 studentów.

Studenci wychowujący dzieci, pracujący zawodowo, wskazujący inne problemy utrudniające funkcjonowanie w ramach normalnego harmonogramu semestru/roku akademickiego. mogą ubiegać się o Indywidualną Organizację Studiów.

Biuro Karier UŁ świadczy systematyczne, kompleksowe wsparcie dla studentów i absolwentów w procesie uczenia się i wejścia na rynek pracy. Oferta obejmuje doradztwo (w tym: doradztwo zawodowe, coaching kariery, wsparcie przedsiębiorczości), szkolenia rozwijające kluczowe kompetencje oraz współpracę z pracodawcami (m.in. Targi Pracy, spotkania z przedstawicielami biznesu oraz publikację ofert przeznaczonych dla studentów).

Dostępność usług jest dostosowana do potrzeb różnych grup studentów oraz potrzeb indywidualnych. Część usług jest świadczona online, dodatkowo realizowane są szkolenia w godzinach popołudniowych, umożliwiające łączenie pracy i zajęć z doksztalaniem się.

Odbiorcy usług mają wpływ na kształt oferty poprzez udział w grupach fokusowych, cyklicznych ankietach potrzeb i badaniu losów absolwentów. W wyniku prowadzonych systematycznych analiz aktualna oferta jest poprawiana i modyfikowana, a władze wydziałów dostają wskazówki dotyczące doskonalenia form wsparcia.

Studenci kierunku geografia korzystają z płatnych staży zawodowych w ramach projektu Students' Power w latach 2020/2023. Studenci uczestniczyli także w płatnych stażach w ramach projektu stażowego „Staż na start. Program wsparcia studentów Uniwersytetu Łódzkiego” w okresie 01.10.2017-30.09.2019.

#### **Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 8:**

.....



### **Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach**

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów, realizacji procesu nauczania i osiągniętych wynikach na kierunku. Na stronie internetowej WNG ([www.geo.uni.lodz.pl](http://www.geo.uni.lodz.pl)) w zakładkach „studenci” i „kandydaci” zawarte są odpowiednie informacje. W zakładce „studenci” zamieszczone są następujące materiały: zatwierdzone przez Senat UŁ programy studiów, aktualne plany zajęć, druki dla studentów, możliwe do pobrania darmowe oprogramowania oraz informacje o: praktykach zawodowych i ich regulaminy; programach mobilnościowych (Erasmus+ i MOST); możliwościach wyboru seminariów dyplomowych; Samorządzie Studenckim, kołach naukowych, wydziałowej bibliotece (z dostępem do materiałów w wersji cyfrowej). Studenci znajdują także informacje o zasadach dyplomowania i skrót do skorzystania z zasobów USOS. Po zalogowaniu do systemu USOS, studenci mogą sprawdzać oceny z zaliczeń i egzaminów, logować się na zajęcia WF i lektoraty oraz zapoznać się z treściami sylabusów do zajęć. Z kolei potencjalni studenci w zakładce „kandydaci” mogą poznać krótką charakterystykę kierunku, sylwetkę absolwenta, plany zajęć, informacje o zasadach rekrutacji, opinie na portalu otouczelnie oraz przekierowanie do Informatora UŁ. Kandydaci na studia mogą korzystać także ze strony Uniwersytetu Łódzkiego: [www.rekrutacja.uni.lodz.pl](http://www.rekrutacja.uni.lodz.pl). Niektóre materiały, bez zalogowania, dostępne są na stronie [usosweb.uni.lodz.pl](http://usosweb.uni.lodz.pl). Bieżące informacje zamieszczane są także na profilu społecznościowym na Facebook (<https://www.facebook.com/wnglodz/>).

Zakres merytoryczny i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym przeglądom i ocenom (minimum dwa razy w roku akademickim). Dyskusje o zawartości i zakresie informacji na stronie internetowej odbywają się w gronie członków WKdsJK, w której uczestniczy także przedstawiciel studentów. Za część materiałów np. Samorząd Studencki i Koła Naukowe odpowiadają także studenci. Głosy krytyczne zbierane są od wszystkich osób i wykorzystywane w działaniach doskonalących.

### **Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 9:**

.....

### **Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów**

System jakości kształcenia w UŁ jest wielopoziomowy, odzwierciedla z jednej strony dążenie do sprawnego zarządzania dydaktyką w perspektywie uczelni jako całości, z drugiej specyfikę poszczególnych dyscyplin i kierunków oraz wypracowanej przez dziesięciolecia struktury uczelni. Pomiędzy poszczególnymi poziomami systemu zachodzą trwałe i funkcjonalne powiązania.

Na mocy Statutu UŁ z dnia 27 maja 2019 r. zasadniczą rolę w kierowaniu uczelnią w każdym aspekcie jego funkcjonowania, w tym odnośnie do kształcenia, pełni Rektor UŁ (§ 24.1, § 25.2), w tym m.in. sprawuje on nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Senat UŁ ma także znaczne kompetencje w zakresie systemu (§ 22.1 Statutu UŁ), w tym m.in. uchwała regulamin studiów, ustala programy studiów i studiów podyplomowych, określa sposób potwierdzania efektów uczenia się, zaś odrębną uchwałą określa funkcjonowanie systemu jakości kształcenia.

Rektor UŁ wykonuje swoje zadania przy pomocy prorektorów (§ 27.1). W bieżącej kadencji do zakresu działania prorektora do spraw studentów i jakości kształcenia przyporządkowano m.in. sprawy kontroli jakości kształcenia, jakości programów studiów i kształcenia, akredytacji oraz potwierdzenia efektów uczenia się.

Głównym aktem prawnym regulującym w szczególności funkcjonowanie systemu jakości kształcenia jest Uchwała nr 28 Senatu UŁ z dnia 28 września 2020 r. w sprawie funkcjonowania Systemu Jakości Kształcenia w UŁ. Określa ona cele systemu (§ 3) oraz środki do ich osiągnięcia (§ 4). Reguluje również funkcjonowanie głównego organu opiniodawczo-doradczego Rektora UŁ w zakresie dydaktyki i kształcenia – Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia. URdsJK, kierowana w obecnej kadencji przez przewodniczącego (jednocześnie w randze pełnomocnika rektora ds. jakości kształcenia), poza stałym doradztwem rektorowi, opracowuje procedury służące doskonaleniu jakości kształcenia, ustala harmonogram prac na okres kilkuletni oraz na każdy rok akademicki, ocenia formy działania w celu podnoszenia jakości kształcenia w Uczelni oraz sporządza okresowe raporty z działalności na rzecz jakości procesu kształcenia i dotyczących efektów funkcjonowania SJK w UŁ dla Senatu UŁ; wspiera jednostki UŁ w przygotowaniu raportów dla PKA; opiniuje programy studiów na potrzeby Senatu UŁ. Ze względu na ww. kompetencje oraz częstość posiedzeń, URdsJK jest głównym forum dyskusyjnym długofalowych oraz doraźnych zmian w dydaktyce i odgrywa kluczową rolę w odniesieniu do SJK.

Na poziomie uczelni funkcjonują dalsze organy mające wpływ na system jakości kształcenia, w tym pełnomocnicy rektora (m.in. ds. systemu akumulacji i transferu punktów ECTS; ds. wymiany międzynarodowej; ds. praktyk zawodowych itd.). Osobno należy podkreślić rolę Centrum Obsługi Studenta i Doktoranta, sprawującego administracyjną pieczę nad studiami, ich prowadzeniem oraz wydawaniem dyplomów ukończenia studiów, a także zapewniającego merytoryczne i techniczne wsparcie w zakresie dydaktyki, jej spójności i doskonalenia rektorowi, prorektorowi, URdsJK oraz wydziałom.

Na WNG merytorycznie za kierunek odpowiada koordynator kierunku (zał. Z3V\_ZadanKoord) powołany przez dziekana oraz wspierająca go Rada Programowa. Zarządzenie Dziekana nr 6 z dnia 30.09.2020 r. określa zakres obowiązków Rad Programowych, np. przegląd i ocena programów oraz planów studiów, opiniowanie tematów prac dyplomowych, współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego i interesariuszami wewnętrznymi w celu dostosowania programu. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, powołana przez Zarządzeniem Dziekana z dnia 22.09.2020 r., w swoim zakresie działań ma możliwość ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku (zał. Z3W\_WKomJakKsz). Wszystkie podejmowane działania przedstawiane są i dyskutowane na Radzie Wydziału. Prowadzone są również hospitacje zajęć przez bezpośrednich przełożonych nauczycieli oraz koordynatorów przedmiotów, a przez dziekana i studentów oceniana jest praca administracji Wydziału. Na Wydziale Nauk Geograficznych na podstawie Zarządzenia nr 9/2020 Dziekana Wydziału Nauk Geograficznych z dnia 09.12.2020 r. został wprowadzony Wewnętrzny System Jakości Kształcenia (zał. Z3X\_WSystJakKsz).

Przyjęcia na studia odbywają się w oparciu o jasno określone i z odpowiednim wyprzedzeniem podawane warunki, określone w uchwale nr 452 Senatu UŁ z dnia 14 czerwca 2019 r. ze zmianami wprowadzonymi uchwałą nr 692 Senatu UŁ z dnia 27.04.2020 r. Informacje nt. rekrutacji zamieszczone są na stronie [geo.uni.lodz.pl/pl/kandydaci/rekrutacja](http://geo.uni.lodz.pl/pl/kandydaci/rekrutacja) i [www.rekrutacja.uni.lodz.pl](http://www.rekrutacja.uni.lodz.pl). Rejestracja kandydatów na wszystkie kierunki prowadzone na WNG, w tym na geografię na studia I (licencjackie) i II stopnia (magisterskie), odbywa się wyłącznie drogą elektroniczną w momencie uruchomienia systemu Internetowej Rejestracji Kandydatów na szczeblu ogólnouczelnianym. Listy kandydatów zarejestrowanych przesyłane są do Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej. Podstawowym kryterium decydującym o miejscu na liście rankingowej jest liczba punktów uzyskanych za wyniki ze świadectwa maturalnego.

Zasady projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programu studiów określa Uchwała 620 Senatu UŁ. Rada WNG przedstawia projekt kierunku lub jego zmiany, następnie opiniuje Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia i ostatecznie zatwierdza Senat UŁ.

Bieżące monitorowanie i okresowe przeglądy programu studiów na geografii ma w zakresie swojego działania Rada Programowa (zał. Z3T\_RadyZesp). Wykorzystywane są informacje z różnych źródeł: opinie nauczycieli akademickich (rozmowy), studentów i absolwentów (badania ankietowe, np. po

egzaminie dyplomowym i podczas rozdania dyplomów), analiza losów absolwentów, rozmowy z pracodawcami, u których studenci odbywają praktyki zawodowe.

Weryfikacja efektów uczenia się osiągniętych przez studentów jest dokonywana na kilku poziomach i w różny sposób. Pierwszym etapem są okresowe zaliczenia, kolokwia lub prace etapowe, kolejne stanowią egzaminy przedmiotowe, zaliczenia ćwiczeń terenowych, ocena pracy dyplomowej oraz egzamin dyplomowy. Przedmioty o różnym zakresie merytorycznym, charakterze i metodach pracy pozwalają na ewaluację wszystkich założonych efektów uczenia. Niektóre efekty uczenia są ewaluowane na kilku przedmiotach. Prowadzone są prace mające na celu zapobieganie plagiatom i ich wykrywanie. Procedurze tej podlegają obowiązkowo wszystkie prace dyplomowe i niektóre prace zaliczeniowe. Charakter prac dyplomowych na kierunku (konieczność własnych badań, często terenowych) nie generował plagiatów. Kierunek geografia ma profil ogólnoakademicki, dlatego na studiach I stopnia kładzie się większy nacisk na przygotowanie do prowadzenia badań. Uwzględniana jest także przydatność efektów uczenia się na rynku pracy, dlatego prowadzona jest ich ocena pod tym względem.

Okresowo prowadzone są wśród studentów badania ankietowe w zakresie oceny programu studiów i ich zdanie brane jest pod uwagę przy korekcie programu. Na podstawie wyników takich badań wyłoniła się potrzeba zwiększenia wymiaru ćwiczeń terenowych i w 2017 r. skorygowano pod tym względem program studiów. Z rozmów z absolwentami i opiekunami praktyk zawodowych z ramienia zakładów/firm przyjmujących, wyniknęła potrzeba rozszerzenia zakresu umiejętności dotyczących wykorzystania oprogramowania z rodziny GIS. Potrzebę uwzględniono i od roku 2019/2020 wprowadzono dwa przedmioty na II roku studiów I stopnia: GIS I (60 godz.) i GIS II (45 godz.).

W doskonaleniu jakości kształcenia na kierunku brane są pod uwagę także zewnętrzne oceny np. badania ankietowe wykonane przez pracownika Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (2017), badania ankietowe zdalnego kształcenia przez UŁ (2020), wyniki rankingów w Perspektywach oraz danych z programu ELA. Także Ustawa 2.0 spowodowała korektę efektów uczenia się na poszczególnych przedmiotach na studiach I i II stopnia w 2019 r.

**Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 10:**

.....



Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynniki wewnętrzne	<p><b>Mocne strony</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wysoki poziom merytoryczny i zróżnicowanie zainteresowań badawczych kadry,</li> <li>2. Duża liczba specjalności na studiach II stopnia,</li> <li>3. Znaczne zaangażowanie studentów w działalność naukową.</li> </ol>	<p><b>Słabe strony</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Starzenie się kadry i znikome możliwości zatrudnienia najzdolniejszych absolwentów,</li> <li>2. Wewnętrzna konkurencja z innymi kierunkami o kandydatów na studia,</li> <li>3. Mała liczba studentów.</li> </ol>
Czynniki zewnętrzne	<p><b>Szanse</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Powrót nauczania Geografii do szkoły podstawowej,</li> <li>2. Wzrost rangi badań środowiska jako czynnika decydującego o warunkach życia (odwrot od technicyzacji),</li> <li>3. Rosnąca uwaga przywiązywana do kształcenia przestrzennego i wzrost znaczenia systemów GIS w niemal wszystkich dziedzinach życia.</li> </ol>	<p><b>Zagrożenia</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Malejące ranga wiedzy w społeczeństwie (wiedza stała się łatwo dostępna i tania),</li> <li>2. Brak samodzielnej dyscypliny „geografia” w aktualnej klasyfikacji dziedzin i dyscyplin naukowych,</li> <li>3. Malejące zainteresowanie studiami II stopnia,</li> <li>4. Powszechne traktowanie Geografii jako nauki opisowej i utożsamianie jej niemal wyłącznie ze szkołą,</li> <li>5. Wspieranie finansowe niemal wyłącznie osiągnięć naukowych uczelni/pracowników, a w znikomym tylko zakresie osiągnięć dydaktycznych.</li> </ol>

(Pieczęć uczelni)

.....  
(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....  
(podpis Rektora)

Łódź, dnia 21. grudnia 2020 r.

### Część III. Załączniki

#### Załącznik nr 1. Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku<sup>3</sup>

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat (2017/18)	Bieżący rok akademicki	Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
I stopnia	I	76	36	0	0
	II	19	23	0	0
	III	21	30	0	0
	IV	-	-	-	-
II stopnia	I	74	24	0	0
	II	55	21	0	0
jednolite studia magisterskie	I				
	II				
	III				
	IV				
	V				
	VI				
Razem:		245	134	0	0

<sup>3</sup> Należy podać liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku	Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
I stopnia	2020	76	16	0	0
	2019	37	16	0	0
	2018	27	13	0	0
II stopnia	2020	51	25	0	0
	2019	74	24	0	0
	2018	65	34	0	0
jednolite studia magisterskie	...	-	-	-	-
	...	-	-	-	-
	...	-	-	-	-
<b>Razem:</b>		<b>330</b>	<b>128</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące programu studiów na ocenianym kierunku studiów, poziomie i profilu określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.)<sup>4</sup>

### Geografia – studia I stopnia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	6 semestrów 180 ECTS
Łączna liczba godzin zajęć	2079 godzin
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	99 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	160 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	nie dotyczy
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	54 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	4 ECTS
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	120 godzin
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	60 godzin
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./ 2079/30*
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./ 1347/0**

\*Od 11.03.2020r. wszystkie zajęcia realizowane były w trybie zdalnym zgodnie z Zarządzeniem nr 100 Rektora UŁ z 11 marca 2020 r. i późniejszymi zmianami oraz decyzjami Dziekana Wydziału Nauk

<sup>4</sup> Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

Geograficznych. Wyjątek stanowiły zajęcia dopuszczone do realizacji w formie stacjonarnej Zarządzeniem Rektora UŁ nr 119 z 15.05.2020 r.

\*\*Studia niestacjonarne nie są otwierane ze względu na brak lub bardzo małą liczbę kandydatów.

## Geografia – studia II stopnia

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	4 semestry 120 ECTS
Łączna liczba godzin zajęć	885 godzin
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	64 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	111 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	nie dotyczy
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	114 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	nie dotyczy
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	nie dotyczy
W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	nie dotyczy
W przypadku prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość:	
1. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach stacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach stacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	1./ 885/0*
2. Łączna liczba godzin zajęć określona w programie studiów na studiach niestacjonarnych/ łączna liczba godzin zajęć na studiach niestacjonarnych prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.	2./ 531/0**

\*Od 11.03.2020r. wszystkie zajęcia realizowane były w trybie zdalnym zgodnie z Zarządzeniem nr 100 Rektora UŁ z 11 marca 2020 r. i późniejszymi zmianami oraz decyzjami Dziekana Wydziału Nauk Geograficznych. Wyjątek stanowiły zajęcia dopuszczone do realizacji w formie stacjonarnej Zarządzeniem Rektora UŁ nr 119 z 15.05.2020 r.

\*\*Studia niestacjonarne nie są otwierane ze względu na brak lub bardzo małą liczbę kandydatów.

Tabela 4. Zajęcia lub grupy zajęć związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów<sup>5</sup>

<b>Geografia – studia I stopnia</b>			
<b>Nazwa zajęć/grupy zajęć</b>	<b>Forma/formy zajęć</b>	<b>Łączna liczba godzin zajęć (stacjonarne)</b>	<b>Liczba punktów ECTS</b>
Podstawy geografii fizycznej	Wykłady i ćw.	30	4
Podstawy geografii społeczno-ekonomicznej	Wykłady i ćw.	30	4
Środowisko geograficzne Polski	Wykłady i ćw.	30	3
Podstawy geografii regionalnej	Wykłady i ćw.	30	3
Podstawy kartografii i topografii	Wykłady i ćw.	30	3
Badania przyrodnicze w naukach geograficznych	Wykłady i ćw.	30	2
Badania społeczne w naukach geograficznych	Wykłady i ćw.	30	2
Geologia	Wykłady i ćw.	60	5
Meteorologia i klimatologia	Wykłady i ćw.	60	5
Geografia społeczna	Wykłady i ćw.	60	5
Geomorfologia	Wykłady i ćw.	60	5
Ćwiczenia terenowe "Sudety i Niz. Śląska"	Ćwiczenia ter.	36	4
Ćwiczenia terenowe z geografii fizycznej cz. 1	Ćwiczenia ter.	36	4
Ćwiczenia terenowe z topografii	Ćwiczenia ter.	18	2
Gleboznawstwo i geografia gleb	Wykłady i ćw.	45	5
GIS I	Wykłady i ćw.	60	3
Hydrologia i oceanografia	Wykłady i ćw.	60	5
Geografia ekonomiczna	Wykłady i ćw.	60	6
Geografia osadnictwa	Wykłady i ćw.	45	6
Podstawy gospodarki przestrzennej	Wykłady i ćw.	30	2
Technologia informacyjna	Ćwiczenia	15	2

<sup>5</sup>Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie.

Fotointerpretacja i teledetekcja	Wykłady i ćw.	30	3
Geografia polityczna	Wykłady i ćw.	45	5
Kształtowanie i ochrona środowiska	Wykłady i ćw.	30	2
Geografia regionalna Polski	Wykłady i ćw.	30	4
GIS II	Wykłady i ćw.	45	4
Ćwiczenia terenowe "Wyżyny Polskie i Karpaty"	Ćwiczenia ter.	36	4
Ćwiczenia terenowe z geografii fizycznej cz. 2	Ćwiczenia ter.	18	2
Ćwiczenia terenowe z geografii społ.-ekonom.	Ćwiczenia ter.	54	5
Geografia regionalna świata	Wykłady i ćw.	30	2
Planowanie przestrzenne	Wykłady i ćw.	30	2
Geografia Polski Środkowej	Wykłady i ćw.	30	2
Seminarium dyplomowe I	Ćwiczenia	30	9
Przedmioty fakultatywne* 5x30 godz.	Wykłady i ćw.	150	10
<i>Dzieje życia</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>2</i>
<i>Fotografia – narzędzie dokumentacji naukowej</i>	<i>Wykłady i ćw.</i>	<i>30</i>	<i>2</i>
<i>Kraje nordyckie- przyroda i człowiek</i>	<i>Wykłady i ćw.</i>	<i>30</i>	<i>2</i>
<i>Walory przyrodnicze i kulturowe Skandynawii</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>2</i>
<i>Zróżnicowanie krajobrazowe świata</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>2</i>
Seminarium dyplomowe II	Ćwiczenia	30	10
Przedmioty fakultatywne* 7x30 godz.	Wykłady i ćw.	210	14
<i>Konwersatorium wiedzy o turystyce i hotelarstwie</i>	<i>Wykłady i ćw.</i>	<i>30</i>	<i>2</i>
<i>Środowisko geograficzne Chin</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>2</i>
<i>Środowisko przyrodnicze w turystyce</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>2</i>
<i>Terenoznawstwo i pomiary terenowe</i>	<i>Wykłady i ćw.</i>	<i>30</i>	<i>2</i>
<i>Woda w mieście – od starożytności do współczesności</i>	<i>Ćwiczenia konwers.</i>	<i>30</i>	<i>2</i>
<i>Wprowadzenie do cybergeografii E-LEARNING</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>2</i>
<i>Wybrane problemy społeczno-</i>	<i>Wykłady i ćw.</i>	<i>30</i>	<i>2</i>

<i>gospodarcze Afryki Subsaharyjskiej</i>			
<i>Zagrożenia i katastrofy geologiczne</i>	<i>Wykłady</i>	30	2
Ćwiczenia terenowe "Wybrzeża i Pobrzeża"	Ćwiczenia ter.	36	2
Razem:		<b>1689</b>	<b>160</b>

\*Uwzględniono tylko te przedmioty, które zostały wybrane przez studentów na rok akademicki 2020/21.



Geografia – studia II stopnia			
Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć (stacjonarne)	Liczba punktów ECTS
Przedmioty ogólne (dla wszystkich specjalności) – seminaRIA i pracownie magisterskie realizowane równolegle, zaś przedmioty fakultatywne wspólne dla całego rocznika studiów II stopnia:			
Seminarium magisterskie I	Ćwiczenia	30	5
Seminarium magisterskie II	Ćwiczenia	30	5
Seminarium magisterskie III	Ćwiczenia	30	10
Seminarium magisterskie IV	Ćwiczenia	30	10
Pracownia magisterska I	Ćwiczenia	15	5
Pracownia magisterska II	Ćwiczenia	15	5
Pracownia magisterska III	Ćwiczenia	15	5
Pracownia magisterska IV	Ćwiczenia	15	5
Przedmioty fakultatywne* 10x30 godz.	Wykłady	300	30
<i>Ekstremalne zjawiska pogodowe</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>3</i>
<i>Ekstremalne zjawiska hydrologiczne w Polsce</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>3</i>
<i>Surowce energetyczne i odnawialne źródła energii</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>3</i>
<i>Fotografia - narzędzie dokumentacji naukowej</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>3</i>
<i>Urbanistyka miast pozaeuropejskich</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>3</i>
<i>Alaska-Hawaje – Amerykańskie kontrasty. Od Arktyki do tropików</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>3</i>
<i>Elementy przyrody nieożywionej regionu łódzkiego</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>3</i>
<i>Konflikty społeczno-przestrzenne w Polsce</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>3</i>
<i>Rozwój przestrzenny i struktura urbanistyczna Łodzi</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>3</i>
<i>Walory geoturystyczne świata</i>	<i>Wykłady</i>	<i>30</i>	<i>3</i>
Razem:		480	80
Przedmioty specjalnościowe: <b>Monitoring i kształtowanie środowiska</b>			
Rzeźba Polski i współczesne procesy geodynamiczne	Ćwiczenia	30	3

Podstawy hydrometrii i miernictwa hydrologicznego	Ćwiczenia	30	3
Metody badań paleośrodowiskowych	Ćwiczenia	30	3
Ochrona gleb i rekultywacja gruntów	Ćwiczenia	30	3
Wykład monograficzny I	Ćwiczenia	15	2
Wykład monograficzny II	Ćwiczenia	15	2
Geologia kenozoiku	Ćwiczenia	30	3
Podstawy gospodarki wodnej	Ćwiczenia	30	3
Geoinformatyka i metody ilościowe w badaniach środowiska	Ćwiczenia	30	3
Zasoby wodne Polski	Ćwiczenia	30	3
Środowiska sedymentacyjne i ich osady	Ćwiczenia	30	3
Razem:		300	31
<b>Przedmioty specjalnościowe: Klimatologia i ochrona atmosfery</b>			
Wybrane zagadnienia z meteorologii	Konwersator.	30	4
Biometeorologia	Konwersator.	30	3
Zastosowanie GIS w klimatologii	Konwersator.	45	4
Metody opracowań w klimatologii i ochronie atmosfery	Ćwiczenia	30	3
Agrometeorologia	Ćwiczenia	30	3
Meteorologia synoptyczna	Ćwiczenia	15	2
Warstwa graniczna atmosfery i dyspersja zanieczyszczeń	Ćwiczenia	30	4
Klimatologia dynamiczna	Ćwiczenia	15	2
Prawne aspekty ochrony atmosfery	Ćwiczenia	15	2
Teledetekcja w meteorologii i ochronie atmosfery	Ćwiczenia	30	2
Ćwiczenia terenowe specjalnościowe	Ćwiczenia ter.	30	2
Razem:		300	31
<b>Przedmioty specjalnościowe: Geografia urbanistyczna</b>			
Zarys historii budowy miast	Ćwiczenia	15	2
GIS	Ćwiczenia	30	2
Centra miast	Ćwiczenia	30	3
Procesy urbanizacji	Ćwiczenia	15	2

Socjologia miasta	Ćwiczenia	15	2
Rewitalizacja miast	Ćwiczenia	30	3
Współczesne problemy Łodzi	Ćwiczenia	15	2
Zarządzanie miastem	Ćwiczenia	30	3
Studium zagospodarowania przestrzennego i planowanie miejscowe	Ćwiczenia	30	3
Analiza społeczna i przestrzenna	Ćwiczenia	30	3
Fizjografia urbanistyczna	Ćwiczenia	15	2
Inwentaryzacja urbanistyczna	Ćwiczenia	15	1
Ćwiczenia terenowe specjalnościowe	Ćwiczenia ter.	30	3
Razem:		300	31
<b>Przedmioty specjalnościowe: Geoeologia z ekofizjografią**</b>			
Geoeologia	Ćwiczenia	45	5
Metody analiz środowiska wodnego	Ćwiczenia	30	3
Kartograficzne i statystyczne metody badań środowiska	Ćwiczenia	30	3
Geomorfologia stosowana	Ćwiczenia	30	3
Geosozologia	Ćwiczenia	30	3
Ekofizjografia	Ćwiczenia	45	4
Metody badań gleb i gruntów	Ćwiczenia	30	3
GIS w ekofizjografii	Ćwiczenia	30	3
Geoeologia – ćwiczenia terenowe	Ćwiczenia ter.	30	4
Razem:		300	31
<b>Przedmioty specjalnościowe: Geografia społeczna i rozwoju regionalnego**</b>			
Geografia społeczna problemowa i metody badań społecznych	Ćwiczenia	30	5
Koncepcja regionu i krajobrazu w geografii	Ćwiczenia	45	5
Studia miejskie i wiejskie	Ćwiczenia	45	3
Polska w strukturze i polityce regionalnej Europy	Ćwiczenia	15	1
Planowanie regionalne i metody analizy przestrzennej	Ćwiczenia	30	3
Zasoby środowiska i strategia rozwoju	Ćwiczenia	30	3

regionalnego			
Źródła i prawne podstawy finansowania rozwoju regionalnego	Ćwiczenia	15	1
Podstawy polityki i gospodarki samorządowej	Ćwiczenia	15	1
Geografia społeczna Polski – procesy, struktury, problemy	Ćwiczenia	15	1
Geografia ekonomiczna Polski – ujęcie regionalne	Ćwiczenia	30	5
Problemy rozwoju w regionie – ćwiczenia terenowe	Ćwiczenia ter.	30	3
Razem:		300	31
<b>Przedmioty specjalnościowe: Geografia polityczna, historyczna i studiów regionalnych**</b>			
Geografia polityczna problemowa	Ćwiczenia	45	5
Geografia historyczna	Ćwiczenia	30	4
Geneza i morfologia miast europejskich	Ćwiczenia	30	3
Geografia mniejszości narodowych	Ćwiczenia	30	2
Geneza i morfologia miast i wsi polskich	Ćwiczenia	30	4
Geografia granic i pograniczy	Ćwiczenia	30	3
Stosunki międzynarodowe	Ćwiczenia	15	1
Wielokulturowe dziedzictwo Polski	Ćwiczenia	15	1
Dziedzictwo kulturowe regionu łódzkiego	Ćwiczenia	30	3
Geopolityka i geostrategia	Ćwiczenia	15	1
Regiony historyczno-geograficzne Polski – ćwiczenia terenowe	ćwiczenia ter.	30	4
Razem:		300	31
<b>Razem:</b>		<b>780</b>	<b>111</b>

\*Uwzględniono tylko te przedmioty, które zostały wybrane na rok akademicki 2020/21.

\*\* Specjalności magisterskie oferowane przez Wydział, ale niewybrane w ciągu ostatnich dwóch lat.

Tabela 5. Zajęcia lub grupy zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich / Zajęcia lub grupy zajęć przygotowujące studentów do wykonywania zawodu nauczyciela<sup>6</sup>

Nazwa zajęć/grupy zajęć	Forma/formy zajęć	Łączna liczba godzin zajęć stacjonarne/niestacjonarne	Liczba punktów ECTS
Razem:			

Tabela 6. Informacja o programach studiów/zajęciach lub grupach zajęć prowadzonych w językach obcych<sup>7</sup>

Nazwa programu/zajęć/grupy zajęć	Forma realizacji	Semestr	Forma studiów	Język wykładowy	Liczba studentów (w tym niebędących obywatelami polskimi)

<sup>6</sup> Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie, w przypadku, gdy absolwenci ocenianego kierunku uzyskują tytuł zawodowy inżyniera/magistra inżyniera lub w przypadku studiów uwzględniających przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela.

<sup>7</sup> Tabelę należy wypełnić odrębnie dla każdego z poziomów studiów i każdej z form studiów podlegających ocenie. Jeżeli wszystkie zajęcia prowadzone są w języku obcym należy w tabeli zamieścić jedynie taką informację.

## Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

### Cz. I. Dokumenty, które należy dołączyć do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

1. Program studiów dla kierunku studiów, profilu i poziomu opisany zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668 z późn. zm.) oraz § 3-4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.).

**Patrz folder „załączniki” – Z2P1a\_Uchw119.pdf do Z2P1h\_Uchw393Z.pdf**

2. Obsadę zajęć na kierunku, poziomie i profilu w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena.

**Patrz folder „załączniki” – Z2P2\_Obsada.pdf**

3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, obowiązujący w semestrze roku akademickiego, w którym przeprowadzana jest ocena, dla każdego z poziomów studiów.

**Patrz folder „załączniki” – Z2P3\_HarmonZaj.pdf**

4. Charakterystykę nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia lub grupy zajęć wykazane w tabeli 4, tabeli 5 (jeśli dotyczy ocenianego kierunku) oraz opiekunów prac dyplomowych (jeśli dotyczy ocenianego kierunku).

**Patrz folder „załączniki” – Z2P4\_Naucz.pdf**

5. Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności wskazanych w zaleceniach o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę oraz przedstawienie i ocena skutków tych działań.

**Nie dotyczy.**

6. Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku, a także informacja o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych.

**Patrz folder „załączniki” – Z2P6\_BazaMat.pdf**

7. Wykaz tematów prac dyplomowych uporządkowany według lat, z podziałem na poziomy oraz formy studiów;

**Patrz folder „załączniki” – Z2P7\_TemPrac.pdf**

Akceptowalnymi formatami są: .doc, .docx, .gif, .png, .jpg (jpeg), .odt, .ods, .pdf, .rtf, .ppt, .pptx, .odp, .txt, .xls, .xlsx, .xml.

Nazwy plików nie mogą być dłuższe niż 15 znaków i nie mogą zawierać następujących znaków: ~ "# % & \*: < > ? / \ { | }&## (spacje wiodące i końcowe w nazwach plików lub folderów również nie są dozwolone).

Pliki lub foldery nie mogą być skompresowane.

**Cz. II. Materiały, które należy przygotować do wglądu podczas wizytacji, w tym dodatkowe wskazane przez zespół oceniający PKA, po zapoznaniu się zespołu z raportem samooceny**

1. Wskazane przez zespół oceniający prace egzaminacyjne, pisemne prace etapowe, projekty zrealizowane przez studentów, prace artystyczne z zajęć kierunkowych (z ostatnich dwóch semestrów poprzedzających wizytację).
2. Struktura ocen z egzaminów/zaliczeń ze wskazanych przez zespół oceniający zajęć i sesji egzaminacyjnych (z ostatnich dwóch semestrów poprzedzających wizytację).
3. Dokumentacja dotycząca procesu dyplomowania absolwentów wskazanych przez zespół oceniający.
4. Dokumenty dotyczące organizacji, przebiegu i zaliczania praktyk zawodowych, jeśli praktyki zawodowe są uwzględnione w programie studiów na ocenianym kierunku.
5. Charakterystyka profilu działalności instytucji, z którymi jednostka współpracuje w realizacji programu studiów, a w szczególności tych, w których studenci odbywają praktyki zawodowe, jeśli praktyki zawodowe są uwzględnione w programie studiów na ocenianym kierunku (w formie elektronicznej).
6. Wykaz najważniejszych osiągnięć naukowych/artystycznych (publikacji, patentów, praw ochronnych, realizowanych projektów badawczych), których autorami/twórcami/realizatorami lub współautorami/współtwórcami/współrealizatorami są studenci ocenianego kierunku, a także zestawienie ich osiągnięć w krajowych i międzynarodowych programach stypendialnych, krajowych i międzynarodowych i konkursach/wystawach/festiwalach/zawodach sportowych z ostatnich 5 lat poprzedzających rok, w którym prowadzona jest wizytacja (w formie elektronicznej).
7. Informacja o zasadach rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, jak również wszelkich form dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie i studentów oraz sposobach pomocy jej ofiarom.
8. Informacja o ocenach/akredytacjach kierunku dokonanych przez instytucje zagraniczne lub inne instytucje krajowe oraz opis działań naprawczych i doskonalących podjętych w odpowiedzi na zalecenia tych instytucji (w formie elektronicznej).

## **Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się**

### **Standard jakości kształcenia 1.1**

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią uczelni, mieszczą się w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową prowadzoną w uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

### **Standard jakości kształcenia 1.2**

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną lub dyscyplinami, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają właściwemu poziomowi Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi ogólnoakademickiemu.

### **Standard jakości kształcenia 1.2a**

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, zawierają pełny zakres ogólnych i szczegółowych efektów uczenia się zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

### **Standard jakości kształcenia 1.2b**

Efekty uczenia się w przypadku kierunków studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera lub magistra inżyniera zawierają pełny zakres efektów, umożliwiających uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2018 r. poz. 2153 i 2245).

## **Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się**

### **Standard jakości kształcenia 2.1**

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej uczelni w tej dyscyplinie lub dyscyplinach.

### **Standard jakości kształcenia 2.1a**

Treści programowe w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy obejmują pełny zakres treści programowych zawartych w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.



## **Standard jakości kształcenia 2.2**

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się.

### **Standard jakości kształcenia 2.2a**

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów mierzony liczbą punktów ECTS w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

## **Standard jakości kształcenia 2.3**

Metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają studentom osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności umożliwiają przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

### **Standard jakości kształcenia 2.4**

Jeśli w programie studiów uwzględnione są praktyki zawodowe, ich program, organizacja i nadzór nad realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z nabywaniem kompetencji badawczych.

### **Standard jakości kształcenia 2.4a**

Program praktyk zawodowych, organizacja i nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów, w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

## **Standard jakości kształcenia 2.5**

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

### **Standard jakości kształcenia 2.5a**

Organizacja procesu nauczania i uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy jest zgodna z regułami i wymaganiami w zakresie sposobu organizacji kształcenia zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

## **Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie**

### **Standard jakości kształcenia 3.1**

Stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów, zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów

uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

### **Standard jakości kształcenia 3.2**

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności przygotowania do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

### **Standard jakości kształcenia 3.2a**

Metody weryfikacji efektów uczenia się w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy, są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

### **Standard jakości kształcenia 3.3**

Prace etapowe i egzaminacyjne, projekty studenckie, dzienniki praktyk (o ile praktyki są uwzględnione w programie studiów), prace dyplomowe, studenckie osiągnięcia naukowe/artystyczne lub inne związane z kierunkiem studiów, jak również udokumentowana pozycja absolwentów na rynku pracy lub ich dalsza edukacja potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

## **Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry**

### **Standard jakości kształcenia 4.1**

Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczba nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

### **Standard jakości kształcenia 4.1a**

Kompetencje i doświadczenie oraz kwalifikacje nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia ze studentami w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

### **Standard jakości kształcenia 4.2**

Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, oparty o transparentne zasady i umożliwiający prawidłową realizację zajęć, uwzględnia systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w doskonaleniu kadry, a także stwarza warunki stymulujące kadrę do ustawicznego rozwoju.

## **Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie**

### **Standard jakości kształcenia 5.1**

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia są nowoczesne, umożliwiają prawidłową realizację zajęć i osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności, jak również są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością, w sposób zapewniający tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej.

### **Standard jakości kształcenia 5.1a**

Infrastruktura dydaktyczna i naukowa uczelni, a także infrastruktura innych podmiotów, w których odbywają się zajęcia w przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 ustawy są zgodne z regułami i wymaganiami zawartymi w standardach kształcenia określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 ustawy.

### **Standard jakości kształcenia 5.2**

Infrastruktura dydaktyczna, naukowa, biblioteczna i informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, środki i pomoce dydaktyczne, zasoby biblioteczne, informacyjne, edukacyjne oraz aparatura badawcza podlegają systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

## **Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku**

### **Standard jakości kształcenia 6.1**

Prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu.

### **Standard jakości kształcenia 6.2**

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

## **Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku**

### **Standard jakości kształcenia 7.1**

Zostały stworzone warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, to jest nauczyciele akademicki są przygotowani do nauczania, a studenci do uczenia się w językach obcych, wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także tworzona jest oferta kształcenia w językach obcych, co skutkuje systematycznym podnoszeniem stopnia umiędzynarodowienia i wymiany studentów i kadry.

### **Standard jakości kształcenia 7.2**

Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

## **Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia**

### **Standard jakości kształcenia 8.1**

Wsparcie studentów w procesie uczenia się jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i osiągnięciu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

### **Standard jakości kształcenia 8.2**

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

## **Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach**

### **Standard jakości kształcenia 9.1**

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

### **Standard jakości kształcenia 9.2**

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

## **Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów**

### **Standard jakości kształcenia 10.1**

Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów oraz prowadzone są systematyczne oceny programu studiów oparte o wyniki analizy wiarygodnych danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów oraz zewnętrznych, mające na celu doskonalenie jakości kształcenia.

### **Standard jakości kształcenia 10.2**

Jakość kształcenia na kierunku podlega cyklicznym zewnętrznym ocenom jakości kształcenia, których wyniki są publicznie dostępne i wykorzystywane w doskonaleniu jakości.

{Logo uczelni}